

Leto XVIII. Stev. 299
 DIREKTOR BORBE
 VELJKO VLABOVIC
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN ŠIBL
 UREJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petke - Cena 10 dinarjev

Ljudska
 PRAVICA

BORBA
 GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

LJUDSKA PRAVICA
 USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
 1936 • MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZBA-
 TALA KOT 16-DNEVNIK IN
 TEDNIK OD OSVOBODITVE
 DO 6. JULIA 1951 KOT DNEV-
 NIK, NATO PA KOT TEDNIK
 • OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
 KOT BORBA ZA SLOVENIJO

Globoko čustvo jugoslovanskega patriotizma se krepi v socialističnem sodelovanju delovnih ljudi

Na svečani seji Zveznega izvršnega sveta v Jajcu so predsedniku Titu izročili listino narodnega priznanja

Jajce, 1. decembra.

Glavni dogodek dva dni trajajočega praznovanja 10-letnice II. zasedanja AVNOJ je bila seja Zveznega izvršnega sveta 29. novembra v Jajcu v istem poslopju, kjer je bilo pred desetimi leti II. zasedanje AVNOJ. Slavnostno sejo je malo pred osmo začel predsednik Izvršnega sveta Josip Broz-Tito. Po kratkem priložnostnem govoru je spomnil navzoče na pomen zgodovinskih sklepov II. zasedanja AVNOJ in na vojne pogoje, v katerih so bili sprejeti. Potem pa je pozval navzoče, naj z enominutnim molkom počaste spomin umrlih in padlih članov AVNOJ.

Predsednik Zveznega izvršnega sveta je dal potem besedo podpredsedniku Moši Pijadi, ki je govoril o II. zasedanju AVNOJ.

Pobrateni narodi Jugoslavije so postali gospodarji svoje usode

Ko je govoril o vojnem političnem položaju med II. zasedanjem AVNOJ, je tov. Pijada poudaril, da je takrat napočil čas, da smo z važnimi političnimi ukrepi zagotovili končno zmago v vojni ter na bratstvu in enakopravnosti naših narodov, na resnični svobodi in demokraciji slovečo državno ureditev. Ni bilo več mogoče dopustiti, da bi narode Jugoslavije v tujini zastopala peščica pobeglih izdajalcev. Narodi Jugoslavije, pobrateni v skupnem boju proti fašističnim okupatorjem in njihovim domačim hlapcem, so postali gospodarji svoje usode in morali so se zavovarati, da jim nihče ne bi iztrgal upravljanja njihove usode.

Tej veliki nalogi, je poudaril Moša Pijada, je bilo posvečeno II. zasedanje AVNOJ v tej dvorani v noči med 29. in 30. novembrom 1943. Tisto noč je nova Jugoslavija dobila svoj zakoniti status z razglasitvijo AVNOJ za vrhovno zakonodajno in izvršno narodno predstavniško telo Jugoslavije in z imenovanjem Nacionalnega komiteja osvoboditve Jugoslavije kot najvišjega izvršnega in zakonodajnega organa ljudske oblasti z vsemi obeležji ljudske vlade. Tisto noč je dobila Jugoslavija svojo sedanjo federativno ureditev. To je bila polna in nepreklicna prekinitev s starim, rojstvo nove, ljudske države. Tisto noč so bili položeni temelji, ki so omogočili končno zmago nad zunanjimi sovražniki ter ves novi razvoj naše družbene skupnosti od takrat do danes.

Na koncu je tov. Pijada poudaril, da je razumljiv veliki ponos naših narodov sprito dejanja, ki so ga tisto noč storili prek svojih predstavnikov sredi težavnih in krvave borbe za narodni obstoj.

Peter Stambolić: »Tovariši Tito — prvi veliki sin vseh narodov Jugoslavije.«

Ko je Moša Pijada končal poročilo, je čestital tov. Titu in po govoru v Jajcu zavladal v Londonu in Washingtonu, zlasti pa v anglo-ameriškem tisku. Italijanski časniki se trudijo, da bi zmanjšali pomen tega odziva, obnavljajoč staro italijansko spletko, češ da se zahodnim vladam ni posrečilo, da bi dognale, kako se za Titovimi besedami skriva prehod Jugoslavije v sovjetski tabor.

Kar zadeva kompromisne predloge maršala Tita za rešitev tržaškega vprašanja, medtem ko so tako imenovano tehnično predkonferenco časniki povsem izločili iz vrste možnosti za rešitev spora. Razlog tega očitno tiči v dejstvu, da Italija za to konferenco ne bi mogla sprožiti nobenega izsiljevanja ali pogoja.

Današnji italijanski tisk pa ne more skriti upodnega vtisa, ki ga je glede tržaškega spora napravil govor maršala Tita po svetu. Glavni rimski časniki, ki izražajo vladno mnenje, kakor »Momento«, »Popolo« in »Tempo«, pišejo o optimizmu, ki je

navzočim k prazniku, so govorili predsedniki izvršnih svetov ljudskih republik. Prvi je govoril predsednik Izvršnega sveta Srbije, Peter Stambolić. Poudaril je, da je 29. november veliki dan v zgodovini vseh narodov Jugoslavije. Od takrat je zgodovina naših narodov isto kar je zgodovina socialistične Jugoslavije. Kakor je 29. november prvi veliki dan vseh narodov Jugoslavije, tako je tudi tov. Tito, organizator naših zmag in voditelj naših narodov, prvi veliki sin vseh narodov Jugoslavije.

Vladimir Bakarić: »Geslo: Mi smo Titovi, Tito je naš, je res stvarno.«

Predsednik Izvršnega sveta Hrvatske dr. Vladimir Bakarić je rekel, da je bil tudi pred 10 leti med govorniki o referatu tovariša Tita na II. zasedanju AVNOJ. »In ko smo tov. Titu leta 1943 izrazili priznanje,« je rekel dr. Bakarić, »pravim v imenu naroda Hrvatske, da vrednejšemu takšnega priznanja nismo mogli izraziti. Ko pa tov. Tito pravi, da je to priznanje izraženo drugim, lahko za trdno rečem, da je geslo »mi smo Titovi, Tito je naš« res stvarno, da je ta enotnost med Titom in ljudstvom uresničena, in da smo lahko pod njegovim vodstvom prepričani, da nas bo po najboljši poti vodil v bodočnost.«

Miha Marinko: »Brez komunistične partije bi bilo kaj malo upanja na uspeh.«

Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Miha Marinko je poudaril, da bi imelo ljudstvo Slovenije, ker je na skrajnem zahodu jugoslovanske skupnosti, kaj malo upanja na razvoj osvobodilne borbe, da ni bilo Komunistične partije, ki je jasno izrazila svoje stališče: povezovanje borbe vseh naših narodov v skupni napor za osvoboditev izpod tujcev in proti obnovitvi stare Jugoslavije. »Zlasti je treba poudariti,« je nadaljeval Miha Marinko, »navdušenje, s katerim je slovenski narod takrat sprejel sklep II. zasedanja AVNOJ o priključitvi Istre in Slovenskega Primorja k novi narodni skupnosti naših narodov.«

Taviamijeva izjava

Rim, 1. dec. (DPA). — Italijanski obrambni minister Taviani je izjavil predstavniku zahodnonemške agencije DPA, da italijanska narodna skupščina ne bo ratificirala sporazuma o evropsko obrambni skupnosti, dokler »tržaškega vprašanja« ne bodo zadovoljivo rešili.

Djuro Pucar: »V vojni skovano bratstvo in enotnost se nenehoma krepi.«

Predsednik Izvršnega sveta BiH Djuro Pucar je rekel, da je bilo veliko delo združitve jugoslovanskih narodov FLRJ uresničeno po zaslugi Komunistične partije Jugoslavije in tovariša Tita, je rekel in poudaril, da sta med vojno skovana bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije zdaj še čvrstejša.

»Globoko čustvo jugoslovanskega patriotizma se razvija in krepi v skupnem življenju in enakopravnem socialističnem sodelovanju delovnih ljudi v graditvi novega življenja, v kovanju takšnih odnosov, v katerih se uresničuje prava in svoboda slehernega delovnega človeka.«

Lazar Koliševski: »S sklepi AVNOJ je bila makedonskemu narodu priznana nacionalna individualnost.«

Predsednik Izvršnega sveta Makedonije je rekel, da je srečen, da lahko v imenu naroda Makedonije in v svojem osebnem pozdravi tovariša Tita in druge predstavnike vseh naših narodov, med katerimi so mnogi sodelovali na II. zasedanju AVNOJ.

»S sklepi AVNOJ,« je rekel, »je bilo prvič v zgodovini storjeno državno dejanje, s katerim je bila makedonskemu narodu priznana njegova nacionalna individualnost, kakor tudi pravica do njegovega nacionalnega razvoja na podlagi polne enakopravnosti z ostalimi narodi Jugoslavije.«

Blaža Jovanović: »29. november — praznik vseh narodov Jugoslavije.«

Predsednik Izvršnega sveta Crne gore, Blaža Jovanović, je poudaril, da so pred 10. leti v Jajcu sprejeti sklepi povzročili, da je postal 29. november praznik vseh narodov Jugoslavije. Ko praznujemo ta veliki dan, hkrati praznujemo vse napore in veliko trpljenje naših narodov od časov, ko so počile prve uporniške puške širom po deželi, praznujemo tudi — vse uspehe in zmage, vse uspehe in velike zmage, ki smo jih dosegli na temelju sklepa, sprejetega pred 10. leti.«

Izročitev listine narodnega priznanja tov. Titu

Za predsednikom Izvršnega sveta Crne gore se je znova oglašil k besedi Peter Stambolić, ki se je obrnil k maršalu Titu s sledečimi besedami:

»Dovoli mi, da Te pozdravim v imenu članov Zveznega izvršnega sveta. To storim v trenutku, ko praznujemo 10-letnico naše ljudske revolucije zato, ker si bil Ti ne le voditelj in organizator našega boja za srečnejšo bodočnost naših narodov, marveč tudi pobudnik sklicanja II. zasedanja AVNOJ in inspirator naših sklepov. V znak hvaležnosti in priznanja Ti v imenu članov Zveznega izvršnega sveta izročam listino.«

Predsednik Tito: »Ne najdem pravih besed, da bi izrazil hvaležnost za to veliko priznanje.«

V zahvali za to priznanje je maršal Tito rekel: »Tovariši in tovarišice, to je drugi primer, da tu, v tej hiši prejeman tako visoko priznanje. Prvič, l. 1943, na II. zasedanju antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije, ob podelitvi maršalskega čina, sem rekel, da imam to za zaslugo celotne naše osvobodilne vojske, kajti priznanje, ki ste mi ga izrekli, je bilo hkrati priznanje naši osvobodilni vojski. Tudi zdaj smatram to priznanje za priznanje vsem tistim, živim in mrtvim, ki so verovali, delali in žrtvovali vse, da smo dosegli to, kar imamo.

Ne najdem pravih besed, da bi izrazil hvaležnost za to veliko priznanje. Lahko samo rečem isto, kar sem rekel, ko sem dobil prvo priznanje: storil bom vse, tudi ob tem visokem priznanju bom storil vse, kar le more člo-

vek storiti. Najtopleje se zahvaljujem Izvršnemu svetu in našim narodom.«

Besede predsednika Tita so navzoči pozdravili z navdušenim odobravanjem in ploskanjem.

Na slavnostni seji Zveznega izvršnega sveta je predsednik ljudskega odbora mestne občine Jajca Derviš Kršlak izročil predsedniku Titu in podpredsedniku Zveznega izvršnega sveta Aleksandru Rankoviću diplomu častnih meščanov mesta Jajca. Potem je predsednik republike tov. Tito zaključil sejo s prisrčnimi čestitkami vsem navzočim in vsem našim narodom k velikemu prazniku, Dnevu republike.

Svečana seja Ljudskega odbora Jajca

Jajce, 1. dec. Praznovanje II. zasedanja AVNOJ se je začelo v soboto popoldne v Jajcu s svečano sejo Ljudskega odbora mestne občine.

Predsednik Ljudskega odbora mestne občine Jajce Derviš Kršlak je govoril o sklepih II. zasedanja AVNOJ, potlej pa je sporočil, da je bilo na seji odbora 25. julija 1948, sklicani ob V. kongresu Komunistične partije Jugoslavije, soglasno sklenjeno, da se za častna meščana Jajca izvolita predsednik republike Tito in podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković. Navzoči so z viharim ploskanjem pozdravili besede predsednika Derviša Kršlaka, ko je rekel, da so prebivalci Jajca srečni, da lahko ob praznovanju 10-letnice II. zasedanja AVNOJ osebno izročijo predsedniku Titu in Aleksandru Rankoviću diplomu častnih meščanov Jajca.

Predsednik Tito daroval Domu vojnih sirot v Jajcu 300.000 dinarjev

Jajce, 1. dec. (Tanjug). — Na svečanem kosilu, ki so ga priredili v nedeljo v Jajcu na čast predsednika republike, so predstavniki Jajca izročili maršalu Titu darila. Predsednik republike se je zanje toplo zahvalil in ob tej priliki podaril Domu vojnih sirot v Jajcu 300.000 din.

Maršal Tito sprejema na postaji v Sarajevu raport poveljnika častne čete

LISTINA O NARODNEM PRIZNANJU PREDSEDNIKU REPUBLIKE TITU

Zvezni izvršni svet izreka v imenu Zvezne ljudske skupščine FLRJ, izpovedujoč misli in želje jugoslovanskih narodov ob desetletnici ljudske revolucije in desetletnici ustanovitve jugoslovanske socialistične države, priznanje Josipu Brozu Titu, maršalu Jugoslavije, v čigar osebnosti so najpopolneje prišli do izraza junaštvo, zavest in zanos delavskega razreda in delovnega ljudstva v boju za socializem in demokracijo, in ki je vse svoje sile, misli in čustva prispeval k uresničenju enakopravne skupnosti jugoslovanskih narodov in k izgradnji demokratične države, za izbojevanje in ohranjanje neodvisnosti in svobode jugoslovanskih narodov ter za boljše življenje delovnih ljudi.

Izdano v mestu Jajce, 29. XI. 1953.

ZVEZNI IZVRŠNI SVET

„Pripravljeni smo urediti vprašanje Trsta brez armad na meji“

je izjavil predsednik Tito na velikem zboru v Jajcu

Jajce, 30. novembra. »Pred konferenco je treba videti, kaj mislijo oni in kaj mi, in če bomo ugotovili, da se da to nekako vskladiti in da bi lahko prišlo na konferenci do nekakšnega sporazuma, šele potem bi kazalo konferenco sklicati. Mi ne moremo iti na konferenco, če bomo vnaprej videli, da so jo sklicali samo zato, da bi na njej uresničili sklep z dne 8. oktobra v celoti. Če bomo prepričani, da ta sklep v celoti ne bo uresničen — tu mislim na vse ozemlje — tedaj pojdemo na konferenco« je izjavil predsednik Tito na veličastnem nedeljskem zborovanju v Jajcu, ko je govoril o konferenci o tržaškem vprašanju. V nadaljevanju je predsednik Tito pojasnil bistvo predloga z dne 13. novembra in rekel, da pravzaprav predvideva izpolnitev sklepa z dne 8. oktobra med konferenco o Trstu. »Če pa bodo takšen predlog modificirali in popravili, pojdemo na konferenco.«

Ko je govoril o rožljanju italijanskih divizij na naši meji, je Tito rekel, da smo pripravljeni spor med nami in Italijo urediti brez armad na meji. Pripomnil pa je, »naj se najprej umaknejo oni (Italijani), ker so prvi tudi prišli.«

Ko je govoril o zgodovinskem pomenu II. zasedanja AVNOJ, je Tito posebno poudaril težave, na katere smo zavedali na Vzhodu in Zahodu glede priznanja daljnosežnih sklepov, sprejetih na tem zasedanju.

NA ZBOROVANJU JE BILO NAD 50.000 LJUDI
 Na velikem ljudskem zborovanju, na katerem je govoril predsednik Tito, se je zbralo ka-

kih 50.000 prebivalcev Bosanske, krajine in Srednje Bosne, ki so prispeli v Jajce na veličastno proslavo desetletnice II. zasedanja AVNOJ. Na obeh straneh Plive, okrog doma AVNOJ, po zidovih starinskega gradu in po vseh ulicah je bilo za vse udeležence že premalno prostora. Moški in ženske v narodnih nošah jajaškega področja so prišli na proslavo peš tudi po 50 km daleč.

Po slavnostni seji Zveznega izvršnega sveta si je predsednik Tito ogledal nekatere dele mesta, okrog devetih pa je prispel na svečano tribuno. Razen njega so bili na tribuni podpredsedniki Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Milovan Djilas, Aleksan-

der Ranković in Moša Pijada, predsedniki izvršnih svetov ljudskih republik Petar Stambolić, Vladimir Bakarić, Miha Marinko, Djuro Pucar-Stari, Lazar Koliševski in Blažo Jovanović, člani Zveznega izvršnega sveta in republikanskih svetov, načelnik generalštaba JLA Peko Dapčević, predsednik Centralnega sveta Sindikatov Djuro Salaj ter drugi visoki državni in politični voditelji.

Zborovanje je začel predsednik Izvršnega sveta BiH Djuro Pucar-Stari, potem pa je spregovoril maršal Tito.

Besedilo govora predsednika Tita pridobujemo v celoti na drugi strani.

Zdaj že vidimo uresničene težnje naših narodov, težnje ljudstva, ki je želelo socialistično ureditev

GOVOR PREDSEDNIKA REPUBLIKE NA VELIČASTNI PROSLAVI II. ZASEDANJA AVNOJ V JAJCU

Tovariši in tovarišice!

Dovolite, da vam, ki ste danes tu prisotni, in vsemu našemu ljudstvu prisrčno in najtopleje čestitam k današnjemu velikemu prazniku.

Zbrali smo se danes tu po desetih letih, da proslavimo ta veliki dan, ki je za naše narode prišel ob velikem trpljenju, z velikimi težavami skozi dolgotrajni boj pred in po vojni.

Ko gledamo danes ta prelepi kraj, ki je tak kakor v pripovedki — lahko vam pa rečem, da danes tudi sam nekako bolj občutim lepote tukajšnje prirode kakor svoj čas — potem bi mnogi, ki takrat niso bili tu v Jajcu, mogli pomisliti, da smo mi hoteli izbrati prav Jajce, da postavimo tu temelj naše nove socialistične države, države bratstva in enotnosti naših narodov. Toda ne, tovariši in tovarišice, naše zgodovinsko zasedanje AVNOJ smo imeli v Jajcu zaradi tega, ker smo

takrat uspeli osvoboditi to mesto in ker smo prav v tem predelu Bosne po hudih bojih, ki so bili v IV. in V. ofenzivi, osvobodili večje ozemlje. Jajce ni prehajalo samo enkrat iz rok v roke, zanj je bilo prelite mnogo krvi naših najboljših sinov. Ze pri prvi osvoboditvi Jajca so se tu bili drug ob drugem borci naših proletarskih brigad skupno z borci bosanskih brigad in partizanskih odredov. Tu se je prelivala kri sinov vseh naših narodov in to je bilo simbolično, čeprav mi nismo ustvarjali te simbolične hote.

Komajda streljaj od sovražnika, pod detonacijami topovskih granat, pod grožnjo ofenzive z vseh strani, smo mi tu v Jajcu imeli tisto zgodovinsko zasedanje, na katerem so bili ustvarjeni temelji nove, boljše in srečnejše Jugoslavije. Zasedali smo med borbo in sprejeli smo takrat zelo važne in dalekovidne zgodovinske sklepe, ki so, kakor vidite, danes zvečine že uresničeni.

je prišlo že do skrajnih meja in ker bi bilo usodno za vso bodočnost naših narodov, če bi jih vprašali, ker bi nam — in v to sem prepričan — dejali »ne«. To pa bi upropastilo vso našo deželo. Mi smo ta sklep sprejeli kot komunisti, kot internacionalisti, in takrat smo prvokrat — da tako rečem — prišli navzkriž s tistimi, v katere smo imeli nekoč neomejeno zaupanje. Tako smo se od-

njem. Gotovo se še spominjate, koliko trpljenja in naporov je bilo potrebno, da smo dobili tisto naše nesrečno zlato, ki je bilo deponirano v New Yorku, in ki smo si ga prizadevali dobiti čimprej, da bi ga ne trošili razni Fotiči, kralj Peter in drugi v Ameriki. Imeli smo vrsto težav, vendar nismo ovirale, da bi v istem času ne mogli pristopiti k obnovi naše države. V zadnjih letih smo tako

je bilo po vojni. Država je bila razrušena, ljudstvo je trpelo lačno, žita ni bilo. Pojavilo se je vprašanje, ali naj se nam da, državi, ki se je borila, Urina pomoč. Tudi takrat so nam postavili pogoje, ki so bili za naše ponosno ljudstvo nesprejemljivi. Dobival sem pisma iz Dalmacije, kjer je vladala največja lakota in odkoder so me lačni ljudje prosili: »Tovariši Tito, če je tu vprašanje pogojev, ki bi pripeljali do okrnitve naših pridobitev ali dela teh pridobitev, pomoč zavrnite. Mi bomo, čeprav umirajoči, delali, toda nočemo, da nam postavljajo pogoje.« Tako je odgovorilo naše ljudstvo. Razume se, tovariši in tovarišice, da je meni in vsem nam, ki smo bili za to odgovorni, bilo prav zaradi tega lahko nuditi odpor in vzdržati. Prav zaradi tega smo tudi uspeli, da smo dobili to pomoč brez pogojev.

Se danes se kar naprej borimo, da bi naši zavezniki in vsi tisti, ki so nam zunaj več ali manj naklonjeni, razumeli, duha naše države, da bi razumeli, da se značaja in ponosa naših ljudi ne da zlomiti, da so naši ljudje trdi kakor granitna skala in da je vse to stvar, ki ni odvisna od vodstva, od vlade, od tega ali onega, temveč da je to v bistvu naših ljudi in na kar je treba računati. Borimo se, da bi to razumeli, da se ne bi čudili in presenečali, če včasih doživljajo razočaranje, ko naše ljudstvo reagira tako ostro in tako uporno, kakor je bil primer pred nedavnim o vprašanju Trsta.

Tovariši in tovarišice! Ker sem se dotaknil tega vprašanja, vam bom o njem povedal nekaj besed. O tej stvari sem že dosti govoril. Toda, ko bi danes imel možnost in čas, da vam bi nanizal vse te dogodke od leta 1943 dalje, od Jajca pa do danes, za kaj smo se morali vse boriti in kakšne uspehe smo dosegli in hkrati tudi kakšne udarce doživeli — bi videli, da je tudi današnji položaj okrog Trsta samo logična posledica celotne naše borbe za naše pravice pred tujino, pred različnimi pretenzijami in nerazumevanjem nekaterih ljudi, ki danes odločajo o usodi sveta.

trenutek z nami sporazumejo. Na konferenci se lahko prepričajo, da ne zahtevamo nič pretiranega, ampak samo tisto, kar je za nas najbolj poglavito, in da se zaradi tega lahko sporazumemo.

Zelje bi povedati, da pot, ki so jo izbrali, ni dobra, ker je to diplomatska pot starega kova, ki smo jo mi zavrgli, kakor hitro smo ustvarili svojo državo. Naše ljudstvo je odklonilo zahtevo 8. oktobra in predlog 13. novembra je za nas prav tako nesprejemljiv, ker z njim predvidevajo izvajanje sklopa 8. oktobra med samo konferenco. Mi pa ne bomo šli na konferenco zato, da bi pomagali izvajati sklep, proti kateremu je vstalo vse naše ljudstvo. Ne gre za to, zato mi ne bomo šli tja. Pravijo nam, da smo mi zahtevali konferenco. Res je, vendar nam ni za konferenco, nam gre za to, da bi sedli za okroglo mizo, kjer bi morali reči samo »amen« k temu sklepu in kjer bi se morali odreci našim zahtevam. Ne gre za to, morali pa bi čisto in realno videti, kaj mislijo in do kje nameravajo iti. Če mislijo zadovoljiti vse pretenzije Italije, potem se z nami ne bodo mogli sporazumeti. Če pa mislijo, da je treba reči Italijanom, da tisto, kar zahtevajo, ni realno, potem bi jim morali reči tudi to, da je Jugoslavija pomemben sosed za Italijo in da je potrebno rešiti to vprašanje na mirnem način.

Mi smo proti takšnim kombinacijam, kakršne delajo, proti takšnemu reševanju. Potrebno je, da se še pred konferenco vidi, kaj mislijo oni in kaj mislimo mi, in če se ugotovi, da bi se moglo to nekako vskladiti, da bi na konferenci mogli priti do nekega sporazuma, šele potem bi imelo smisla sklicati konferenco. Mi ne moremo iti na konferenco, če že vnaprej vidimo, da jo sklicujemo samo zaradi tega, da bi na njej v celoti izvedli sklep 8. oktobra. Če pa bomo prepričani, da ta sklep ne bo izveden v celoti — pri tem mislim na celotno ozemlje — potem bomo šli na konferenco. V tem je stvar. To so vprašanja, ki jih ni težko rešiti, samo če bi bilo malo več dobre volje. Če bi za vsem tem na italijanski strani ne bile razne druge kombinacije in težnje, potem bi to bilo lahko. Vendar če bodo naši zahodni zavezniki zamudili, da sedaj Italijanom ostro povedo, da jim zahtevane države ne bodo dale nobene podpore za zadovoljitev njihovih bodočih pretenzij, potem bo prišlo tu do zelo slabega položaja, ki nikakor ne bo okreplil obrambnih ukrepov proti agresiji, morda se bo ustvarilo novo zariše za bodoče spore med Jugoslavijo in Italijo, ne glede na to, da Jugoslavija ne želi vojne.

Vidite, v tem je stvar. Mi gledamo bolj dalekosežno na to vprašanje in smatramo, da ga je treba danes dokončno rešiti, če ne za vedno, potem vsaj za neko določeno obdobje. Tudi mi ne soglašamo s tem, da se to vprašanje reši za vedno, za vse čase, ker so naše koristi tu močno okrnjene že s tem, česar smo se odrekli.

Priljubljeni smo, da se umakneta obe armadi

Prav tako se postavlja vprašanje rožljanja z orožjem na mejah. Zanimivo je, da so naš odgovor po sklepu 8. oktobra — to se pravi pošiljanje naših čet na mejo zaradi nevarnosti italijanske agresije, ker je Italija že od avgusta koncentrirala na naši meji v velikem številu zelo dobro oborožene čete — sprejeli tako, kakor bi mi prvi poslali čete na mejo O italijanskem rožljanju z orožjem se ni veliko niti govorilo, niti pisalo po svetu. Hoteli so to nekoliko zamaskirati. Tega niso hoteli razumeti resno, ampak so govorili, da je to samo cirkus. Res je cirkus, vendar cirkus, ki ima svoj raison d'être. Pozneje je predsednik italijanske vlade gospod Pella želel na fin način izigrati vso stvar, da bi tako dosegel več uspeha na diplomatskem polju. Ponudil je umik čet za nekaj kilometrov. To je samo bluff, ki nima nobenega pomena. Vendar na svetu se na ta način ustvarja vtis, kakor da bi bili oni pomirljivi, mi Jugoslavlani pa bi se hoteli toliči. Mi smo pa že večkrat povedali, da smo pripravljene umakniti se; vendar najprej se naj umaknejo oni, ker so tudi oni prvi prišli.

S tega mesta danes izjavljam, da smo pripravljene, da se umakneta obe armadi in da rešujemo tu vprašanje brez armad na meji, ker bi v primeru, če ne bi mogli na drug način preprečiti kršitev naših koristi imeli še vedno dovolj časa, da pridemo tja, kamor je

treba. To je moj današnji predlog.

Ob koncu bi hotel povedati še neko stvar. Zanimivo je primer tudi s predlogom 13. novembra, ki so ga predali nam in italijanski vladi in ki smo ga mi delno odklonili, ker pravzaprav predvidevajo izvajanje odločitve 8. oktobra med samo konferenco. Pozneje se je pokazalo, da so Italijani »velikodušni«, ker so ta predlog sprejeli, ker izjavljajo, da se bodo konferenci udeležili. Ves svet se je ogrel: »Vidite, kako so Italijani stvarni, širokogrudni, dobri in sijajni diplomati, kako so pripravljni žrtvovati in se udeležiti konferenci!« Da, tudi mi bi šli na takšno konferenco, če bi šlo do predloga, ki bi bil našo korist, tako, kakor je sedaj v korist Italije. In sedaj je izpadlo, kakor da bi bili mi nepomirljivi. Ničesar pa ni povedal, zakaj mi nočemo iti na konferenco, ki bi bila pod takšnimi pogoji. Zopet so hoteli, da bi nam na nekakšen diplomatski način po ovinkih škodovali. Ta predlog je tak, da se mi ne moremo udeležiti konferenci, ki bi temeljila na njem. Vendar, če ga modificirajo in popravijo, potem se bomo udeležili konferenci. Povedal sem že, kako in na kakšen način. Steer pa, ta stvar je v teku.

Vidite, tovariši in tovarišice, hotel sem vam samo mimogrede povedati te stvari, da bi videli, kako se moramo tu boriti. Kako

(Nadaljevanje na 3. strani)

Kar je bilo naš sen, smo uspeli v kratkem razdobju desetih let skoraj uresničiti

To, kar je bilo takrat samo naš sen, naš ideal, smo uspeli v tem kratkem časovnem razmaku desetih let skoraj uresničiti. Res nas je to mnogo stalo, res je bil ta proces težak, prav tako, kakor je bila težka in trpljenja polna naša osvobodilna borba, v kateri se je ljudstvo samo in goloroko spoprijelo na življenje in smrt z okupatorjem, na žalost pa tudi z domačimi izdajalci, da bi si zavarovalo in zajamčilo zemljo, na kateri je stoletja živele, da bi na njej moglo znova svobodno živeti.

Tu so se zbrali sinovi naših narodov z raznih bojišč, iz raznih mest in iz zaledja, ki mu ni bilo prav nič lažje kakor pa na sami fronti. Kljub takšnim težkim pogojem, v katerih smo se tu sestali, smo mi delali popolnoma mirno in sprejemali naše sklepe popolnoma premišljeno. Nismo se vznemirjali, vedeli smo, kaj hočemo, vendar pa smo hoteli, ker je glede na celoten mednarodni položaj, posebno pa še na položaj na bojiščih, kjer je bil vse bolj viden poraz nemških in drugih osvajalcev — priležnost, da sprejemamo te zgodovinske sklepe.

Ko smo iz V. ofenzive znova izšli kot zmagovalci, čeprav hudo izkrvavljeni, smo se takoj odločili, kakor smo smatrali, da je nastopil čas, da stopimo naprej, da ne bomo več neka brezimna gozdna partizanska vojska, ampak da moramo ustvariti nekaj, kar bo mogel svet bolj neposredno videti, nekaj, iz česar bo vidno, da je to stvar vsega ljudstva, ne pa morda nekakšnih skupin obupanov.

V tistem času pa je bilo pred zunanjim svetom težko dokazati resnico o našem boju. Prihajalo je do vse mogočih mistifikacij. Z raznimi Dražami in drugimi izdajalci so goljufali svet, o nas se pa prav nič ni vedelo. Naše krvave borbe in tisoč ter deset-tisoč naših mrtvih niso mogli prenesti v svet resnice tako hitro, kakor smo to mi želeli. Toda tu v Jajcu smo mi, tovariši in tovarišice, sprejeli daljnosežne sklepe, ki so bili prav tako smeli, kakor bi bil naskok na nebo. Bili so drzni in presenetljivi so svet, ki se je vprašal, odkod imajo ti ljudje smelost in moč, da sprejemajo takšne odločitve... Mi pa smo to svojo silo in moč prikazovali vsak dan skupno z ljudstvom na bojišču, skupno z njegovim trpljenjem in njegovimi žrtvami.

Mi, ki smo bili na čelu boja, ki nam je ljudstvo verjelo in za katerimi je slo, smo se smatrali za dolžne, da to storimo, globoko pa smo se tudi zavedali svoje velike odgovornosti pred ljudstvom, pred žrtvami, ki so padle vsak dan pred našimi očmi in ki niso smele biti zaman. In prav zaradi tega, ker se je že v drugi polovici velike vojne proti fašističnim osvajačim ustvarjal takšen zunanji položaj, s takšnimi različnimi kombinacijami, ki bi lahko uničile vse naš krvavi boj in ki so pokazale, da našemu ljudstvu ponovno grozi stara nevarnost, zatiranje starega sistema — smo mi pohiteli, da nas ne bi kdo drug prehitel, pohiteli smo, da pred vsem svetom objavimo, da nismo več pripravljene trpeti tiste stare Jugoslavije, in da se tukaj borimo tako žilavo in s takšnimi velikanskimi žrtvami prav zaradi tega, ker hočemo imeti drugačno življenje, ker hočemo, da bo nova Jugoslavija drugačna, kakršna je bila.

Z eno besedo, rekli smo tisto, kar je hotelo vse naše ljudstvo, kar je hotel najbolj pošten del

našega naroda, da rečemo pred vsem svetom, rekli smo: »Ne, ne tako, kakor vi kombinirate, ampak tako, kakor mi želimo in kakor hoče naše ljudstvo!«

Tovariši in tovarišice! V eni sami noči se je tu skovala usoda neke nove socialistične države. Tu, prav v tem majhnem bosanskem mestecu, so bili postavljeni temelji nove države, bratske skupnosti narodov Jugoslavije. Tu v Jajcu smo mi postavili te temelje, se odločili za smer našega bodočega razvoja, ne glede na to, da je vojna še trajala. Sklepi, ki smo jih tu sprejeli, so danes v glavnem že uresničeni. Mi imamo danes bratstvo in enotnost naših narodov, mi danes že vidimo uresničene težnje naših narodov, ljudstva, ki je želelo socialistično ureditev, socialistični sistem. Mi danes že vidimo našo deželo preorojeno, mi vidimo tu, da je Bosna, ki je bila nekoč najbolj zaostali del naše domovine, postala napredna industrijska dežela, pomemben del naše skupnosti.

Takrat, tovariši in tovarišice, mi nismo bili lahkoverni in nismo mislili, da ustvarjamo nekaj, kar je problematično in kar je nemogoče ustvariti. Verjeli smo, da je do tega mogoče priti, ker je bil tudi naš boj med vojno nekaj neverjetnega. To vero smo imeli ves čas, in samo pa jo tudi danes. Imamo pa jo tudi za bodočnost in ona je v srcih in mislih vseh naših ljudi. Takrat, ko smo sprejemali te sklepe — sprejemali pa smo jih, ne da bi se posvetovali s komur koli v tujini — so nam delali razne težave.

Ko je imel takrat tu vrhovni štab skupno s centralnim komitejem sejo in ko smo se odločili, da se skliče II. zasedanje AVNOJ, smo se hkrati tudi odločili, da o tem ne obvestimo niti Sovjetske zveze.

To pa smo sklenili zaradi slabih izkušenj iz preteklosti. Če smo ob I. zasedanju v Bihacu 1942. leta še dovolili, da nam poroče, da tega ne moremo delati, tega tokrat nismo več mogli, ker

Ne za tuje koristi — pol na pol — zase se je borilo ljudstvo

Tudi oni so imeli svoje načrte in težnje, toda bili so pametnejši. Takoj so ocenili, da se dogaja tu nekaj velikega, da tu niso majhne skupine, ampak ljudstvo, in videli so, da je treba prav zaradi takšnega položaja, prav zaradi tega, ker je tu večji del naroda, rešiti vso stvar nekako pol na pol, da bodo imeli oni, to se pravi njihovi varovanci, vsaj nekaj koristi. Ti so bili prvi, ki so potrdili in priznali stvaren položaj, kakršnega smo mi ustvarili tu v Jajcu. Zahvala gre samo njihovim pameti, samo temu, ker so bolje kakor tisti tam gori ocenili položaj. Tisti tam gori so se prevarili že tedaj, pa tudi 1948. leta in želeli bi, da se ne varajo več.

Tovariši in tovarišice, vi ste videli, da se nameni in kombinacije, ki so se takrat krili za tem priznanjem, niso mogli uresničiti. Videli ste, da se ni uresničilo tisto, kar so želeli, želeli pa so s Stalinom v Moskvi, da bi razdelili Jugoslavijo fifty-fifty, petdeset petdeset odstotkov, pol na pol. Vendar se je naš narod držal pregovora: »Ne delajte računa brez krčmarja!« ter dejal, da hoče sto od sto zase, njim pa nič. In tako smo mi dobili sto od sto, oni pa prav nič. Naj jim bo to v pouk, da ne bodo drugič storili več kaj

ločili in nismo se prevarili. Ko pa smo jih pozneje obvestili o sprejetih sklepih, takrat so skočili, kakor da bi jih pičila kača, in rekli, da smo jim zabodli nož v hrbet. Kako naj bi mi njim zabodli nož v hrbet? To je vendar naša domovina, mi uresničujemo skupnost, za katero vemo, da jo je treba uresničiti, in kakršno hočemo, ter naj nihče ne misli, da smo mi komunisti nekaj drugega kakor sestavni del našega ljudstva. Tako smo jim rekli. To je bil prvi krepak odpor tistim, ki menijo, da lahko krojijo usodo malih narodov po svojem okusu.

Jasno pa je, da to tudi drugim ni ugajalo. Jasno je, da je to najmanj ugajalo Nemcem, Pavelici, Nedici ter mnogim in mnogim drugim. Ti so pošiljali nad nas divizijo za divizijo in boj je trajal neprestano. Vendar si oni niso mogli prav nič pomagati, ker je stalo tu čvrsto na svoji zemlji naše ljudstvo, najbolj zavedni del našega naroda.

Zadovoljni niso bili tudi tisti na Zahodu, ki so nekje tam v hladu ujčkali tistega nesrečnega Peterčka, ki so ga proglasili za kralja,

takega. S tem v zvezi bi navedel samo nekatere primere. Eden izmed prvih poskusov, da bi realizirali teli petdeset odstotkov, je bilo vprašanje našega sporazuma s Subašičem, z londonsko begunsko vlado, ker so bili nagnali prejšnjo Puričevu vlado ter postavili Subašiča. Menili so, da nas bodo nadmodrili, da nas bodo prevarili, ker so pač mojstri za te stvari, če se bosta londonska vlada in naš Nacionalni komite narodne osvobodilne Jugoslavije združila.

Nikdar nismo sprejemali tujih pogojev

Toda prevarili so se. Mi smo strokovnjaki za take stvari. Mi smo pristali na vse to, ker je to resnično koristilo našemu ljudstvu, naše načelo je bilo vedno združiti vse sile ljudstva in jih privedi do skupnega sodelovanja za srečo našega ljudstva. Razumljivo je, da je del teh ljudi to pravilno razumel, toda drugi del nikakor ni mogel in je odpadel in mi smo se osvobodili takšnega sodelovanja — Subašiča.

Naš razvoj je šel postopoma. Morali smo nenehno voditi borbo, in v odnosih s silami v tujini se je vprašanje vrstilo za vpraša-

je bilo po vojni. Država je bila razrušena, ljudstvo je trpelo lačno, žita ni bilo. Pojavilo se je vprašanje, ali naj se nam da, državi, ki se je borila, Urina pomoč. Tudi takrat so nam postavili pogoje, ki so bili za naše ponosno ljudstvo nesprejemljivi. Dobival sem pisma iz Dalmacije, kjer je vladala največja lakota in odkoder so me lačni ljudje prosili: »Tovariši Tito, če je tu vprašanje pogojev, ki bi pripeljali do okrnitve naših pridobitev ali dela teh pridobitev, pomoč zavrnite. Mi bomo, čeprav umirajoči, delali, toda nočemo, da nam postavljajo pogoje.« Tako je odgovorilo naše ljudstvo. Razume se, tovariši in tovarišice, da je meni in vsem nam, ki smo bili za to odgovorni, bilo prav zaradi tega lahko nuditi odpor in vzdržati. Prav zaradi tega smo tudi uspeli, da smo dobili to pomoč brez pogojev.

Ne bomo se odrekli ne naše zemlje, ne naših ljudi

Se več — mi smo iz spominov gospoda Churchilla izvedeli, kakšen je bil položaj v pogledu Trsta že leta 1945, torej še v času vojne in ob zaključku same vojne, ko smo mi, osvobajajoči vso Istro in Trst ob preliti potokih krvi, morali stisniti zobe in jim prepustiti tisto, kar smo prepojili s svojo krvjo — to je Trst in se umakniti. Zahvaljujoč se iskrenosti g. Churchilla, ki je v svojih spominih natančno orisal položaj, vidj danes svet, da je bil položaj tak, da so bili pripravljene dvigniti topove in puške proti nam, da bi prišlo do krvoprelitja, če bi še dalje tam vztrajali. To bi imenovali obmejni incident, incident, ki bi terjal stotine in tisoče življenj naših ljudi, ki bi dobili v prsa strel namesto odlikovanja.

Prav tu se je pokazalo, kako smo uspeli obvladati vso nevarnost, ki je pretila našemu ljudstvu v tem težkem času in zato smo se raje umaknili, kakor pa da bi prišlo do novega prelivanja krvi, do nove katastrofe.

Danes pa, tovariši in tovarišice, ko vse naše ljudstvo tako ogorčeno protestira proti taki rešitvi, kakor je bila tista od 8. oktobra, je potrebno, da vedo, da se po letu 1945 nismo več pustili uspraviti, temveč da smo stisnili zobe in čakali. Nekega dne bodo prišli do spoznanja, da nam delajo velikansko krivico, da nam delajo krivico, ki je v nobenem primeru ne zasluži država, kakor je Jugoslavija, tako ljudstvo, kakršno je naše, ki nikoli ni imelo namenov lastiti si tujega. Ljudstvo, ki je dalo take velikanske žrtve, hoče živeti v miru in sodelovanju z vsemi, če je to kakorkoli mogoče. Narodi, ki so pripravljene storiti vse za dobrobit človeštva in za ohranitev miru, so pripravljene dati tudi največje žrtve. Tudi danes, razumljivo, z ogorčenjem gledamo take postopke. S tega mesta vam želim podariti, da smo mi miroljubna država, ki ve, kaj lahko napravi, toda vemo tudi, česa ne smemo napraviti. Vemo, kaj pomeni spopad, zavedamo se tega. Dobro vemo, kaj bi svet lahko razumel in kaj ne bi mogel razumeti v naših postopkih in prav zato dajemo take žrtve. Zaradi tega smo izjavili, da se to pot odrekamo mesta Trsta, torej tistega, kar je najvažnejše na tem ozemlju, prav

Sprejemi na naših predstavništvih v tujini ob proslavi desete obletnice AVNOJ

Sprejema v New Yorku se je udeležil generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld

Naša predstavništva v tujini so najslavesneje proslavila 29. november, Dan republike in deseto obletnico drugega zasedanja AVNOJ. Jugoslovanski predstavništvi v New Yorku in Washingtonu sta priredili slovesna sprejema. Sprejema na veleposlanstvu v Washingtonu se je udeležilo kakih 500 gostov, med drugimi tudi voditelji diplomatskih misij pod vodstvom starešine diplomatskega zbora norveškega veleposlanika Morgensterna.

Razen številnih uglednih osebosti so se sprejema v New Yorku, ki ga je priredila misija FLRJ v OZN, udeležili tudi generalni tajnik OZN Dag Hammarskjöld, člani delegacij v OZN ter predstavniki javnega in kulturnega življenja.

V Londonu so tudi slovesno praznovali narodni praznik jugoslovanskih narodov. Na slovesni akademiji v veleposlanstvu FLRJ je govoril o pomenu desete obletnice drugega zasedanja AVNOJ veleposlanik dr. Vladimir Velebit.

Veleposlanik FLRJ v Parizu Srdjan Prca je priredil velik sprejem, ki so se ga udeležili številni gosti, predstavniki gospodarskega, kulturnega in umetniškega življenja Francije. Navzoči so bili tudi zastopniki francoske armade in člani diplomatskega zbora.

Več kot 400 gostov, predstavnikov avstrijskega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja, številni tuji novinarji in jugoslovanski državljani so se udeležili slovesnega sprejema na Dunaju. Jugoslovanski državljani so imeli posebno akademijo s predavanjem o razvoju Federativne ljudske republike Jugoslavije in z umetniškim sporedom.

DANES PO SVETU Odvečen demanti

Is Rima je bilo slišati ministrski glas, ki se ni skladal z orkestrom italijanske zakulsne in izsiljevalne diplomacije. Ne vemo, kakšnega razpoloženja je bil, toda obrambni ministri Taviani je odkrito povedal resnico o najvažnejšem Pellovem adutu glede zahodnih velesil. Dopisniku DPA je izjavil, da Italija ne bo ratificirala pogodbe o evropski obrambni skupnosti, dokler ne bodo tržaskoga vprašanja zadovoljivo rešili.

Z drugimi besedami je Taviani priznal, da Pellova vlada špekulira z evropsko obrambno skupnostjo in izsiljuje Zahod, zahtevajoč od nje, naj podpira njene ekspanzionistične težnje proti jugoslovanskim ozemljem.

Ni bilo treba dolgo čakati, da je rimska vlada svojega ministra demantirala. Le-ta je — kot je videti iz demantija — slabo raztolmačil italijansko stališče, ker le-to ne postavlja pogojev glede ratifikacije sporazuma o evropski obrambni skupnosti, marveč, da je italijanska vlada samo poudarila, da bi rešitev tržaskoga vprašanja to ratifikacijo olajšala. Res mora biti ta minister prava neroda, če ni videl razlike med tema dvema formulacijama in spoznal, da je njegova verzija — ki učinkuje kot odkrito izsiljevanje — manj primerna kot uradna, z diplomatskim jezikom zamaskirani izsiljevanje.

Vendar vse to ne spremeni bistva stvari. Izsiljevanje ostane izsiljevanje. Hkrati z njim pa tudi resnica, da se Rim zanima za evropsko obrambno skupnost samo toliko, kolikor mu lahko služi kot sredstvo ali opora pri dosegu njegovih posebnih koristi v raznih smereh.

To pa je sicer preveč znana stvar. In prav zato je bil demanti, vsaj kar zadeva nas, odvečen. O. M.

Z VSEH STRANI SVETA

Pakistan za predstavnike OZN na ozemljih pod skrbištvom

New York, 1. dec. (Reuters). Pakistanski predstavnik v skrbniškem komiteju je predlagal, naj bi Združeni narodi imenovali predstavništva s širokim pooblastitvijo za afriško deželo pod skrbištvom, v katerih so upravnost oblasti zapuščali Veliki Britaniji, Franciji, Belgiji in Italiji. Ta predstavnik je imel nalogo prispevanja k ugotovitvi, ali je mogoče razumevanje med narodi teh dežel in med upravnimi silami.

Stavka newyorških grafičarjev

New York, 1. dec. (AFP). Zaradi stavke newyorških grafičarjev ni bilo tiskanih novic, kar je povzročilo, da so bili nekateri največji časniki okrog pet in pol milijona izdovod. Načelno je izmed velikih članikov časnikov, vendar večer tudi le-ta ni brez dela okrog 22.000 novinarjev, telefonistov in drugega osebja uredništva.

Dva milijona dolarjev za Španijo

Washington, 1. dec. (Reuters). Ameriška tveva za stike s tujino je odobrila večerji nakup bakra, aluminija in železa za 2 milijona v vrednosti dveh milijonov dolarjev. To je prva odobritev za nakup raznih proizvodov za Španijo iz sklada 85 milijonov dolarjev, odkar je bil med ZDA in Španijo podpisana sporazum, po katerem je bila Španija letalska in pomorska oporišča na razpolago ZDA.

Stevenson za konferenco štirih velesil

Washington, 1. dec. (AFP). Prvak ameriške demokratske stranke Adlai Stevenson se je opredelil sinoči za konferenco predstavnikov štirih velesil, vendar s pridržkom, da to ne pomeni, da je treba od te konference veliko pričakovati.

Mosadik se bo pritožil zoper obsodbo

Teheran, 1. dec. (Reuters). Bivši predsednik iranske vlade Mosadik je izjavil pred sodiščem, da se bo pritožil zoper obsodbo, če ga sodišče ne bo oprostil krivde. Potemkadar je Mosadik spremenil svoj ukrep, ki ga je izročil drugega dne obravnave, da se namreč ne bo pritožilo zoper obsodbo.

Predsednik Nagib o Sudanu

Kairo, 1. dec. (AFP). Predsednik egipčanske vlade general Nagib je izjavil večerji predstavnikom izjega tiska, da bo rešitev sudanskega vprašanja omogočila pospešitev pogajanj

so bili tudi predsednik belgijskega senata, vladni zastopniki, načelnik belgijskega generalštaba itd. Slovesnega sprejema v poslanstvu FLRJ v Budimpešti so se med drugimi udeležili predsednik madžarskega parlamenta Sandor Rona, podpredsednik vlade Andras Hegedis in zunanji minister Janos Boldicki. Sprejema so se udeležili tudi jugoslovanski državljani v Budimpešti.

Jugoslovansko poslanstvo v Addis Abebi je priredilo v počastitev Dneva republike sprejem, ki se ga je udeležilo kakih 150 povabljenec, med drugimi tudi grški zunanji minister Stefanopoulos s člani grške vlade ter načelnik generalštaba narodne obrambe general Kitrilakis.

Slovesnega sprejema v Bonnu so se udeležili zastopniki zahodnonemške vlade, diplomatski zbor in veliko število povabljenih javnih in kulturnih delavcev glavnega mesta Zahodne Nemčije. Tudi naše vojaško odposlanstvo v zahodnem Berlinu je priredilo sprejem.

Več kot 500 uglednih osebosti se je udeležilo slovesnega sprejema v Bruslju. Med povabljenici

VOLITVE V SUDANU

Popoln neuspeh probritanskih elementov

London, 1. decembra. — V anglo-egiptovskem boju za Sudan je Britanija doživela velikanski neuspeh. Pri volitvah za sudanski narodni skupščino si je stranka narodnih unionistov, ki je za priključitev Sudana Egiptu, zagotovila parlamentarno večino in upravo v Sudanu. Probritanska struja, ki jo zastopa stranka UMA, je doživela hud poraz, saj je dobila zgolj 19 od 97 mandatov.

Sudan je ob svojih prvih volitvah odklonil zvezo z Veliko Britanijo, katere dominion je bil dobrih 50 let. V britanskem zunanjem ministru izjavljajo, da volitve še niso končane in da je treba počakati še na volilne izide za senat, ki bodo znani 10. decembra. Uradni zastopnik zunanjega ministristva je izjavil samo to, da so volitve resni korak k samoupravi Sudana, kar je bil večletni smoter britanske politike.

Težave glede uveljavljanja jugoslovansko-nemškega finančnega sporazuma

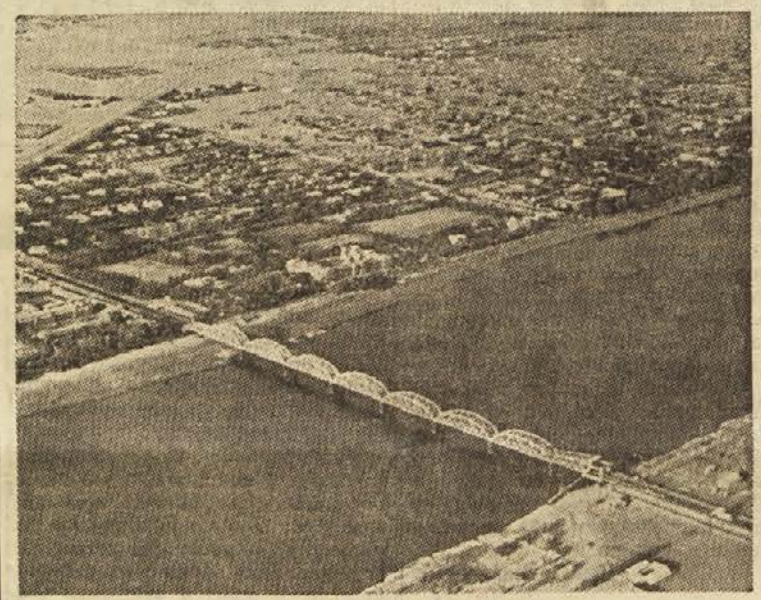
(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 1. dec. Danes je veleposlanik FLRJ v Zahodni Nemčiji dr. Milan Iveković obiskal bonnsko zunanje ministristvo v zvezi s težavami, ki so nastale na nemški strani glede uveljavljanja nedavno podpisanega jugoslovansko-nemškega sporazuma. Spričo teh težav, kot je znano, še niso uredili cele vrste zadev, važnih tako za nemško kot tudi za jugoslovansko gospodarstvo.

Domnevajo, da je veleposlanik Iveković v današnjem razgovoru opozoril pristojne nemške organe na te momente.

R. V.

Po anglo-egiptovskem sporazumu o Sudanu, sklenjenem 12. februarja t. l., pa naj bi se sudanski parlament v manj kot

Kartum ob Modrem Nilu

treh letih odločil za neodvisnost, oziroma združitve z Egiptom. Če bodo torej v prihodnjih treh letih na krmilu struje, ki so sedaj zmagale, po prisotnosti Britanije v Sudanu končana, sklepi pa bodo izdani nemara še pred tem

nici z zahtevo, naj Sudanci v treh mesecih sami odločijo o svoji bodočnosti.

V Londonu mislijo, da bodo ti volilni izidi otežili položaj Britanije tudi v anglo-egiptovskih pogajanjih o Suez.

DELO ORGANOV OZN

Razprava o zverstvih na Koreji

New York, 1. dec. (AFP). Generalna skupščina OZN zaključuje danes razpravo o zverstvih Kitajcev in Severnokorejcev, ki so jih zagrešili nad vojnimi ujetniki in civilnim prebivalstvom. Predstavniki ZDA, Velike Britanije, Francije, Avstralijske in Turčije so v osnutku svoje resolucije izrazili zaskrbljenost spričo takšnega ravnanja Kitajcev in

Severnokorejcev in obsodili takšne ukrepe, ne glede na to, kdo jih je uveljavljal.

Socialni komite Generalne skupščine pa bo nadaljeval preučevanje vprašanja ujetnikov iz druge svetovne vojne, ki so se po taboriških Komite bo razpravljala o osnutku anglo-ameriške resolucije, ki obsega med drugim poziv vladam, ki še niso repatriirale vojnih ujetnikov, naj dovolijo komisiji za vojne ujetnike, da bi obiskala taborišča.

EKONOMSKO-SOCIALNI SVET SE BO SEŠTAL APRILA 1954

Ekonomsko-socialni svet OZN je sklenil, da bo imel prihodnji sestanek aprila 1954, v New Yorku na mesto v Buenos Airesu, ker je Arktika umaknila svoje povabilo. Poletno zasedanje Sveta pa bo v Zenevi.

GENERALNA SKUPŠČINA ZAVRNILA SOVJETSKO RESOLUCIJO

Generalna skupščina OZN je odobrila večerji sklep političnega komiteja glede zavrnitve sovjetske resolucije glede prepovedi atomskega orožja, zmanjšanja oborožitve petih velesil, likvidacije tujih oporišč in glede obsodbe propagande mržnje. Sovjetski osnutek resolucije so odklonili po točkah.

JUGOSLOVANSKI DELEGAT O DISKRIMINACIJI V JUŽNI AFRIKI

Jugoslovanski delegat Mustafa Vilović je izjavil večerji v posebnem političnem komiteju, da pomeni diskriminacija v Južni Afriki očitno kršitev Ustanovne listine OZN in pometakem Združenih narodov ne morejo glede tega biti pasivni opazovalci.

Švedska demarša

Pariz, 1. dec. (AFP). Švedski veleposlanik v Parizu je napravil demaršo v francoskem zunanjem ministristvu, da bi uradno obvestil Quai d'Orsay o stališču švedske vlade glede Ho Si Minhovega predloga. Švedska poudarja, da odklanja vsako odgovornost glede intervjuja, ki so ga objavili švedski časniki in da ne gre za nobeno mešanje Švedske v zadeve Indokine.

Na Bermudih se bodo razgovarjali tudi o tržaskem vprašanju

London, 1. dec. (Tanjug). — Britanski ministrski predsednik Winston Churchill in zunanji minister Anthony Eden bosta odpovala drevi z letalom na Bermude, kjer bosta imela z ameriški in francoski državni, kot sodijo v Londonu, najvažnejši povojni mednarodni sestanek.

V londonskih diplomatskih krogih poudarjajo, da je sovjetski sprejem zahodnega predloga glede razgovorov štirih precej spremenil smer, po kateri bo tekla bermudska konferenca. Trije zahodni predsedniki in njihovi zunanji ministri bodo zdaj sosedrili svoje razgovore na možno konferenco Sovjetske zveze, ki bo lahko, kot pričakujejo, v Berlinu sredi januarja 1954.

Razen tega se bodo, poudarjajo v londonskih diplomatskih krogih, na Bermudskih otokih razgovarjali tudi o tržaskem vprašanju ter o dogodkih na Srednjem vzhodu.

Winston Churchill je sklical danes popoldne zadnjo sejo svojega kabineta pred odhodom na Bermude. To je šesti sestanek britanske vlade od začetka preteklega tedna. Te pogoste vladne seje tolmačijo z željo britanskega predsednika, da bi rešil mnoga, v glavnem notranja vprašanja pred bermudsko konferenco.

ČESTITKE predsedniku republike Titu ob Dnevu republike

Predsednik republike tovariš Tito je sprejel ob proslavi desete obletnice Dneva republike številne čestitke od voditeljev tujih držav.

Predsednik republike Indije

Predsednik republike Indije Radjendra Prasad je poslal predsedniku Titu tole čestitko: »V imenu vlade in ljudstva Indije ter v svojem imenu pošiljam Vaši ekscelenci in ljudstvu Jugoslavije ob Vasem državnem prazniku najpriščneje pozdrave in najboljše želje za Vašo srečo in blaginjo Vašega ljudstva.«

Predsednik republike Turčije

»Ob državnem prazniku prijateljske Federativne ljudske republike Jugoslavije čutim posebno zadovoljstvo, sporočiti Vaši ekscelenci v svojem imenu in v imenu turškega naroda najtoplejšee čestitke in najiskrenejše želje za Vašo osebno srečo in blaginjo Jugoslavije. Turčija je srečna, da lahko stisne roko prijateljstva in sodelovanja.« Dželal Bajar

Predsednik republike Egipta

»Zadovoljen sem, da lahko Vaši ekscelenci sporočim ob državnem prazniku svoje najiskrenejše čestitke ter najboljše želje za Vašo srečo in blaginjo Jugoslavije.« Mohamed Nagib

Predsednik Združenih držav Brazilije

»Ob jugoslovanskem državnem prazniku prosim Vašo ekscelenco, da sprejme iskrene želje, ki jih pošiljam v imenu ljudstva Brazilije ter v svojem imenu za čedalje večji napredek jugoslovanskega ljudstva in za osebno srečo Vaše ekscelence.« Getulio Dorneles Vargas

Predsednik Združenih držav Mehike

»Ob obletnici razglavitve republike mi je drago, sporočiti Vaši ekscelenci iskrene želje v imenu mehiške vlade in mehiškega ljudstva, kakor tudi v svojem imenu za nenehen napredek jugoslovanskih narodov in za osebno blaginjo Vaše ekscelence.« Adolfo Ruiz Cortines

Predsednik republike Francije

»V imenu francoskega naroda in v svojem imenu pošiljam Vaši ekscelenci tople čestitke ob jugoslovanskem državnem prazniku in iskrene želje za Vašo osebno srečo in napredek Jugoslavije.« Vincent Auriol

Predsednik Čila

»Ob državnem prazniku prijateljske republike prosim Vašo ekscelenco, da sprejme najiskrenejše želje v imenu čiljskega naroda in vlade za čedalje večji napredek Jugoslavije in blaginjo Vaše ekscelence.« General Carlos Ibañez del Campo

Predsednik ZDA

»Ameriško ljudstvo pošilja skupno z menoj Vaši ekscelenci in jugoslovanskemu ljudstvu pozdrave in dobre želje ob obletnici narodnega praznika FLRJ.« Dwight Eisenhower

Predsednik Zvezne republike Nemčije

»Ob narodnem prazniku Federativne ljudske republike Jugoslavije pošiljam Vaši ekscelenci svoje iskrene čestitke. Hkrati pošiljam svoje najlepše želje za Vašo blaginjo in srečno bodočnost narodov Jugoslavije.« Theodor Heuss

Predsednik republike Italije

»Ob narodnem prazniku Federativne ljudske republike Jugoslavije si dovoljujem, gospod predsednik, sporočiti vam svoje najlepše čestitke.« Luigi Einaudi

Vršilec dolžnosti generalnega guvernerja Pakistana

»Vlada in ljudstvo Pakistana se mi pridružujeta ob prisrčnih čestitkah in dobrih željah Vaši ekscelenci ob obletnici razglavitve Federativne ljudske republike Jugoslavije. Ob tej priložnosti želimo Vaši ekscelenci zdravlja in sreče, ljudstva Jugoslavije pa trajen mir in blaginjo.« Abdul Rašid

Japonski imperator

»Ob narodnem prazniku Federativne ljudske republike Jugoslavije vam želim poslati tople čestitke in prisrčne želje za napredek jugoslovanskega ljudstva in za Vašo blaginjo.« Hirohito

Predsednik republike Finske

»Ob jugoslovanskem narodnem prazniku prosim Vašo ekscelenco, da prejme moje tople čestitke in moje najboljše želje za Vašo blaginjo in napredek jugoslovanskih narodov.« J. K. Paasikivi

Predsednik republike Argentine

»Na dan, ko Jugoslavija praznuje svoj narodni praznik, sem zelo srečen, da lahko sporočim svoje najiskrenejše čestitke za Vašo srečo ter čestitke argentinskega naroda za čedalje večji napredek Vašega ljudstva.« Juan Peron

Norveški kralj Haakon

»Ob narodnem prazniku prosim Vašo ekscelenco, da sprejme moje najiskrenejše želje za blaginjo Vaše republike.« Gustav Adolf

Predsednik prezidija republike Bolgarije

»V imenu prezidija Narodnega sobranja LR Bolgarije vam, gospod predsednik, čestitam k narodnemu prazniku Federativne ljudske republike Jugoslavije.« Georgij Damjanov

Danski kralj Frederick

»Ob narodnem prazniku Federativne ljudske republike Jugoslavije, prosim Vašo ekscelenco, naj sprejme moje prisrčne čestitke in najboljše želje za blaginjo republike.« Frederick

Predsednik švicarske konfederacije

»Ob jugoslovanskem narodnem prazniku mi je čast, gospod predsednik, sporočiti iskrene čestitke Federativnega sveta in ljudstva Švice ter izraziti vam najboljše želje za Vašo srečo in za srečno bodočnost ljudstva Jugoslavije.« Philipp Etter

Etiopski cesar

»Ob jugoslovanskem narodnem prazniku pošiljam Vaši ekscelenci in jugoslovanskemu ljudstvu najboljše želje.« Haile Selasie

Predsednik burmanske unije

»Vlada in ljudstvo burmanske unije pošiljata skupno z menoj Vaši ekscelenci in po Vas jugoslovanskemu ljudstvu prisrčne čestitke in iskrene dobre želje. Ob tej srečni priložnosti želimo, da bi se povečala moč in blaginja Vaše domovine.« Dr. Bau

Holandska kraljica Julijana

»Ob Vašem narodnem prazniku vam pošiljam iskrene želje za srečo in napredek Vaše države.« Julijana

Predsednik Izraela

»Ob narodnem prazniku FLRJ sem srečen, da lahko sporočim Vaši ekscelenci v imenu izraelskega naroda in v svojem imenu prisrčne čestitke in svoje najtoplejšee želje za Vašo blaginjo in srečo prijateljskega Jugoslovanskega ljudstva. Vaša država naj še naprej deluje po poti družbenega, kulturnega in gospodarskega napredka pod vodstvom Vaše ekscelence.« Isak Ben Levi

Predsednik prezidija Vrhovnega sovjeta

»Ob jugoslovanskem narodnem prazniku prejmite, gospod predsednik, moje pozdrave in želje za blaginjo jugoslovanskih narodov.« K. Vorosilov

Predsednik Libanona

»Ob jugoslovanskem narodnem prazniku sem srečen, da lahko sporočim Vaši ekscelenci v svojem imenu in v imenu libanonskega naroda iskrene čestitke za Vašo srečo in napredek Jugoslavije.« Kamij Samun

Iranski šah

»Ob narodnem prazniku izražam Vaši ekscelenci najiskrenejše čestitke in najboljše želje za srečo in napredek Vaše države.« Mohamed Risa Pahlevi

Predsednik prezidija LR Romunije

»Odravnok poslov romunskega veleposlanstva v Beogradu je poslal predsedniku republike Josipu Brozu-Titu po nalogu predsednika prezidija Velike ljudske skupščine LR Romunije pismo, v katerem izraža predsednik prezidija LR Romunije čestitke in najlepše želje narodom Jugoslavije ob državnem prazniku FLRJ.«

Govor tovariša Tita v Jajcu

(Nadaljevanje z 2 strani)
veliko naporov, trpljenja in nevšečnosti mora prenesti naše ljudstvo, da bi si zagotovilo in ohranilo tisto, kar je njegovo. Včasih se zdij naravnost nerazumljivo, kako ljudje ne vidijo, kako ogromno krivico nam delajo.

Danes, tovariši in tovarišice, deset let po zasedanju AVNOJ, smo lahko ponosni na tisto, kar smo ustvarili. Danes že vidimo lik nove države, nove Jugoslavije. Ne samo glede izgradnje tovarn in vsega drugega, mi vidimo tudi novo lik naših ljudi, vidimo, da novi duh prežema naše državljane. Danes vidimo perspektivo, jasno začrtano socialistično družbo, novo bratsko skupnost. Kakor pred desetimi leti odmeva tu geslo »Bratstvo — enotnost!« kot jamstvo vseh naših uspehov in zmog, tako mora tudi danes in v bodoče prevladovati geslo: »Ohraniti to bratstvo in enotnost, to

skupnost, ki se bolj in bolj zliiva v eno enotno misel, v eno akcijo! Želim našim državljanom po vsej domovini, našim delavcem ljudem v tovarnah in na vseh gradbiščih, kakor tudi tistim v mestih, veliko uspehov v izgradnji naše domovine. Želim bi, da po naslednjih desetih letih, ko bomo znova prišli v Jajce, ugotovimo še bolj veličasten skok, kakršnega je bil ta od II. zasedanja AVNOJ do danes.

Naj živi naša socialistična skupnost, Federativna ljudska republika Jugoslavija!
Svečanosti so se nadaljevale še tudi kasneje. Ves dan in dolgo v noč je ljudstvo slavilo ter se veselilo. Povsod, na mitingu, na otvoritvi razstave in na velikem sprejemu ki ga je priredil zvečer v Sarajevu maršal Tito, smo lahko videli, da je danes praznovala naša država velik — največji praznik v naši zgodovini.

NA PRAGU KONFERENCE NA BERMUDIH

Razen o azijskih in zahodnoevropskih vprašanjih napovedujejo tudi razgovore o tržaškem problemu

London, 1. dec. (R). Konferenca na Bermudih se prične v petek. Vse tri delegacije, ki jih sestavljajo Eisenhower in Dulles za Ameriko, Churchill in Eden za Anglijo, Laniel in Bidault za Francijo ter vrsta zahodnih strokovnjakov za evropska in azijska vprašanja, bodo stanovali v istem hotelu. Sestajali se bodo v Golf klubu, Churchill bo gostitelj in Anglija bo poravnala vse stroške za konferenco.

O dnevnem redu konference so danes objavili v Londonu, da bodo na njej razpravljali o načrtu sporazuma velesil po vzorcu nekdanjega locarnskega sporazuma, o pripravah za korejsko politično konferenco in v tej zvezi tudi o Indokini, glede na to področje svetovno-političnih vprašanj o eventualni konferenci petih velesil, na evropskem področju pa o berlinski konferenci štirih zunanjih ministrov ter še o nekaterih drugih perečih vprašanjih. Ni se napovedano, koliko dni bo konferenca trajala.

Priloge za konferenco so zaključene. Danes dopoldne je o njih še poslednjič razpravljala angleška vlada. Prav tako se je sestala tudi francoska vlada.

V Washingtonu pa je imel danes predsednik Eisenhower daljše posvetovanje z Dullesom. Splošno zatrjujejo, da se je nanašalo na bližnjo konferenco. Kaže, da pripravljata ameriška vlada za konferenco poseben načrt za rešitev nemškega vprašanja v smislu že znanih postavk o volitvah v vsej Nemčiji, iz katerih naj bi izšla skupna nemška vlada, ki bi se potem pogajala za nemško mirovno pogodbo z vsemi štirimi zainteresiranimi velesilami. Hkrati pa naj bi Zahod dal SZ potrebne garancije pred nemškim napadom.

Prva je krenila na pot nocoj angleška delegacija, ki je odpotovala z letalom na Bermude. Jutri ji sledi francoska delegacija, ameriška pa je na Bermudih napovedana za petek dopoldne, nekaj ur pred pričetkom konference.

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 1. dec. Priprave za konferenco na Bermudih so se razvijale predvsem v okviru diplomatskih stikov med Parizom, Londonom in Washingtonom. Še včeraj je bil ameriški veleposlanik Oldrich pri Edenu. Prav tako se je davi Laniel v Parizu sestel s francoskim veleposlanikom na Zahodu Bonetom in Massiglijem.

Po vsem sodeč Churchillja, ki je včeraj dovršil 79 let življenja, na pot ne bo spremljalo mnogo optimizma, nemara pa tudi ne preveč pesimizma angleških političnih krogov. Vse je odvisno od tega, kaj si kdo obeta od razgovorov sredi Oceana. Večina ljudi si želi le eno: da bi bil kmalu konec hladne vojne.

Ali bodo na Bermudih odgovorni politiki tako za Zahod kakor tudi v odnosu do Vzhoda pripravljeni in voljni izkrciti pot do tega cilja? Bermudi bodo vsekakor dali vsaj delni odgovor na to

John Foster Dulles

vprašanje. Drugi del bo prišel s konference štirih, ki bo verjetno v Berlinu sredi meseca januarja. Okrog tega vprašanja se v glav-

nem sučejo vsi londonski razgovori in tudi komentariji v listih. Vsekakor bodo na Bermudih zavzeli dokončno stališče o skupnem odgovoru, ki naj ga dajo na zadnji sovjetski predlog. Stvar ne bo tako lahka, ker se berlinska konferenca očitno ne bo mogla omejiti zgolj na nemško in avstrijsko vprašanje.

Francozom povzroča Indokina stalni glavobol. Rešiti njen problem je mogoče zgolj v okviru prizadevanj za splošno popuščanje napetosti na Daljnem vzhodu. Tega pa si brez kitajskega sodelovanja ni mogoče misliti.

Pa tudi v Evropi Francozom še ni ugodeno, kar se nemškega vprašanja tiče. V tem bo, kakor kaže, zadnja beseda pripadala Angliji, da za Zahodni Evropi zadostne garancije ne le pred vzhodnim imperializmom, marveč tudi pred morebitnim novim nemškim militarizmom.

Na Bermudih bodo nedvomno govorili o bodočnosti Atlantskega pakta in njegovi morebitni reorganizaciji. Za to govori sodelovanje generalnega tajnika Atlantskega pakta lorda Ismaya na Bermudih.

Na Bermudih tudi ne bodo mogli mimo perečih vprašanj Srednjega in Bližnjega vzhoda. Treba bo napraviti zaključke iz dosedanjih posredovalnih misij Howerja ml. v Teheranu in Johnstona v Palestini.

Iz nekaterih virov prihajajo tudi vesti, da bodo na Bermudih proučili tudi tržaško vprašanje. Ali se bodo pri tem spuščali v kritično analizo znanega anglo-ameriškega sklepa in vseh njegovih zlih posledic, ali pa bodo le popravili zgrešene metode, ki so jih bili že prisiljeni priznati? O tem ti viri mnogo ne povedo. Dejstvo je, da bi moglo stališče, ki bi ga na Bermudih zavzeli do tržaškega vprašanja, ne glede na to, da so vsaj v Londonu in vsaj, kolikor se metode tiče, dospeli do samokritike, moglo služiti kot preizkusni kamen, ob katerem bi se utegnili izkresati pametnejša in pravičnejša ideja, kako naj se rešujejo ne le ta, marveč tudi drugi veliki problemi v evropskem in svetovnem merilu. Predvsem je Trst pokazal, da brez sodelovanja neposredno prizadevani narodov ni mogoče rešiti ne tega in dejanskega tudi nobenega drugega vprašanja.

Dušan Blagojevič

Zunanjepolitična debata v grški zbornici

Atene, 1. dec. (Tanjug). V zbornično debato o zunanji politiki vlade je danes posegel tudi vrvak liberalne stranke Venizelos, ki je dejal, da zunanje-politični uspehi niso zgolj vladina zasluga. Tudi že prejšnja vlada je mnogo pripomogla, da je prišlo do sedanjih prijateljskih odnosov s Turčijo in Jugoslavijo. Zastopnik progresivne unije Papatitis in liberalce Mizokatis pa sta kritizirala sporazum z ZDA o ameriških oporiščih v Grčiji.

Razgovori o tržaškem vprašanju

London, 1. dec. (R). O tržaškem vprašanju so danes razpravljali v angleški spodnji zbornici. Zastopnik vlade je odgovoril na nekaj interpelacij, ki so se nanašale predvsem na tržaško luko in njen bodoči promet. Izjavil je, da se angleška vlada nadeja, da se bo ob vsakršni ureditvi tržaškega vprašanja tržaška luka v bodoče bolj izkoristila v korist tržaškega prebivalstva in zalednih dežel. Na vprašanje, ali bo angleška vlada sodelovala pri eventualni posebni ureditvi tarifne politike v zvezi s prometom skozi tržaško luko, ni dal obveznega odgovora. Dejal je, da se bo poskusilo tudi to vprašanje načelno urediti na konferenci petih zainteresiranih držav. Angleška vlada zastavlja vse sile, je dejal, da bi do te konference prišlo.

V ostalem je bil danes popoldne italijanski veleposlanik Brosio pri stalnem državnem podtajniku v zunanjem ministertvu Kirk Patricku. Zvečer je zastopnik zunanje ministrstva novinarjem dejal, da sta govorila o tržaškem vprašanju.

Tudi v Parizu so nocoj objavili, da se med Londonom, Washingtonom in Parizom nadaljuje diplomatska posvetovanja, kako bi najbolje izvedli izmenjavo misli z Jugoslavijo in Italijo o najnovešem razpletu celotnega vprašanja. V diplomatskih krogih ugotavljajo, da so poslednje izjave maršala Tita, ki jih je dal na proslavi v Jajcu, v veliki meri pripomogle k nadaljnjim razgovorom.

London, 1. dec. (Tanjug). Zastopnik zunanje ministrstva je danes novinarjem o izjavah maršala Tita v Jajcu izjavil: »Pripravljenost maršala Tita, da umakne jugoslovanske čete z meje, pozdravljamo. To smo tudi vedno želeli.« Poleg tega priznava konstruktivnih naporov Jugoslavije za sporazum o tržaškem vprašanju, je dejal, da nima nikalih novih predlogov za rešitev tržaškega problema.

HERRIOTOV UMİK IZ POLITIČNEGA ŽIVLJENJA

Pariz, 1. dec. (R). Podpredsednik skupščine je danes v zbornici prebral Herriotov pismo, v katerem pravi, da neče več kandidirati za predsednika parlamenta in tudi ne za predsednika republike. Za svojo poslednjo nalogo ima izvedlo volitev bodočega predsednika republike. Herriot, ki je hkrati predsednik radikalno-socialistične stranke, je star 81 let in je v zadnjem času iz zdravstvenih razlogov le redko sodeloval pri delu parlamenta.

DULLES O BERMUDSKI ODLOČITVI

GLEDE BERLINSKE KONFERENCE S SOVJETI

Washington, 1. dec. (R). Na običajnem sestanku z novinarji se je danes državni tajnik za zunanje zadeve Dulles dotaknil konference na Bermudih. Dejal je, da bodo na njej vsekakor dokončno razpravljali o konferenci štirih zunanjih ministrov, na katero so sedaj Sovjeti pristali. Dejal je, da bodo na tej konferenci govorili o mednarodnih političnih vprašanjih, predvsem pa o nemškem in avstrijskem. Nič se ne more reči, ali bo do konference navsezadnje prišlo. Ruske predloge je treba skrbno proučiti. SZ bi morala dati otipljivejše

dokaze o svoji dobri volji. Ker teh doslej ni bilo, presoja ameriška vlada z neko skepso zadnjo sovjetsko noto. O odgovoru nanjo se bodo odločili na Bermudih. Pred odločitvijo pa bodo o svojem stališču obvestili tudi zahodno-nemškega kancelarja Adenauerja. V vsakem primeru pa si ameriška vlada razlaga zadnjo sovjetsko noto kot moralni in diplomatski uspeh Zahoda.

Sovietski protest v Karačiu

TER AMERIŠKI IN PAKISTANSKI DEMANTI

Washington, 1. dec. (Reuter). Zastopnik zunanje ministrstva Snydam je nocoj v zvezi s sovjetskim protestom v Karačiju izjavil, da se ZDA niso in se tudi sedaj še ne pogajajo za ameriška oporišča v Pakistanu. Foster Dulles je dejal, je demantiral te vesti že 17. septembra, predsednik Eisenhower pa naslednjega dne. Kakor poročajo iz Karačija, je tudi predsednik pakistanske vlade Mohamed Ali demantiral predvsem indijske vesti o vojaški zvezi Pakistana z ZDA. Pakistan ne bo pristal na nikako varuštvo kake tuje sile ter ji tudi ne dal nikalih koncesij za vojaška in druga oporišča na svojem ozemlju.

Moskva, 1. dec. Tass poroča, da je sovjetski poslanik v Karačiju danes izročil pakistanski vladi noto, v kateri sovjetska vlada protestira proti ustanavljanju ameriških vojaških oporišč na pakistanskem ozemlju in »agresivnega bloka« na Srednjem vzhodu. Nota se sklicuje na vesti ameriškega in ostalega tiska ter na izjave ameriških politikov o pogajanjih za ameriško-pakistansko vojaško zvezo ter ugotavlja, da te vesti in izjave niso bile demantirane.

Washington, 1. dec. (Reuter). Zastopnik zunanje ministrstva Snydam je nocoj v zvezi s sovjetskim protestom v Karačiju izjavil, da se ZDA niso in se tudi sedaj še ne pogajajo za ameriška oporišča v Pakistanu. Foster Dul-

Ameriško-sovjetski dvoboj v OZN

Višinski zavrača Lodgeove obtožbe o nasiljih nad ujetniki v Koreji

New York, 1. dec. (R). V Generalni skupščini OZN so danes razpravljali o kitajskih in severno-korejskih nasiljih proti južno-korejskim in ostalim vojnim ujetnikom. Na včerajšnja izvajanja ameriškega delegata Cabota Lodgea je danes Višinski odgovoril z vso ostrino. Ameriške obtožbe in dokumente je proglasil za ponarejene. Označil jih je za »činčine in strahopeten maneuver, s katerim hočejo zakriti ameriške zločine«, ki so jih zakrivali letalci z bombardiranjem civilnega prebivalstva in ujetnikov. Na tisoče ljudi so ubile ameriške bombe v Tejumu. Na otoku Kodžu in v Teguju so stražarji s strojnimi puškami pobijali kitajske in severnokorejske ujetnike. Višinski je dejal, da v zahodni resoluciji ni niti ene točke, ki bi jo mogli podpreti miroljubni ljudje.

Odgovoril mu je avstralski delegat Percy Spender, ki je ugotovil, da Višinski še nikoli ni imel v OZN tako ostrega govora. Izjavil se je za resolucijo zahodnih držav. Govoril je še Cabot Lodge, ki je predlagal, naj nasprotni labor dovoli posebni nevtralni komisiji, da v Severni Koreji in na Kitajskem izvede preiskavo. Pod ta-

Prisrčni obiski v vojski

Letošnji Dan republike je zlasti dokazal, kako je vse naše ljudstvo povezano s svojo vojsko. Enote ob zahodni meji so tri dni zaporedoma sprejemale obiske iz raznih krajev, prisrčne čestitke in dragocena darila.

Ze v soboto so se zglasili v enoti podpolkovnika Franca Bombača zastopniki iz slovenjegraškega okraja. Vodil jih je predsednik Združenja rezervnih oficirjev Ivan Kajzar in prinesli so s seboj daril v vrednosti 250 tisoč dinarjev, radio aparat znamenje »Savica«, več šahov, nogometnih žog, raznih sladkarij, cigaret, nogavice, rokavice in ostalega potrebne materiala. Slovenjegraški zastopniki so povedali, da so darila delovnih kolektivov ravenske železarne, mežiškega rudnika, Gradisa iz Vuzenice, slovenjegraške gozdne gospodarstva in drugih podjetij tega okraja. Lahko si mislimo, kako so bili naši borci veseli zastopnikov s severne meje.

Naslednjega dne so prišli zastopniki iz Novega mesta in Sevnice ob Savi. Novomeščani so bo-

gato obdarili vojake v enotah polkovnika Ratke Periča in podpolkovnika Mile Bajiča. Sevničani pa so nastopili z bogatim kulturnim programom v D. in P. Potem je prišla še ena skupina in v ponedeljek razveselila naše enote s kulturnim programom in primernimi darili. To so bili vrhniški pionirji s harmonikaškim orkestrom in tamburaši iz usnarne.

Kdo ve, kateri obisk je naše borce bolj navdušil, ali so bili to

pozdravi in čestitke s severne meje, ali prisrčen stik z Novomeščani, ki jih tukajšnje enote dobro poznajo, ali so bili to ubrani glasovi sevniških pevcev, ali pa z mladostjo prežet koncert vrhniških orkestror. Povsod so borci in oficirji JLA predstavnik podjetij ter množičnih organizacij prisrčno sprejeli. Znova pa se je izpričalo, kakšna enotnost je med vojsko in civilnim prebivalstvom, kako strnjene so naše vrste v obrambi naših pravic.

O likvidaciji ideološkega monopolizma

Je snoči govoril Boris Zihert v Klubu kulturnih in znanstvenih delavcev

Ljubljana, 1. dec.

O nekaterih aktualnih kulturnih problemih je govoril snoči v nabito polnih prostorih Kluba kulturnih in znanstvenih delavcev v Ljubljani Boris Zihert. Svoja izvajanja je zasnoval na ugovorih Edvarda Kardelja v članku, objavljenem v slavnostni številki »Borbe« ob praznovanju desetletnice II. zasedanja AVNOJ, da je ena največjih pridobitev našega socialističnega razvoja likvidacija ideološkega monopolizma. Boris Zihert se je potem dotaknil raznih negativnih pojavov v našem kulturnem življenju. Zlasti obširno je spregovoril o odnosu med umetnikom in kritikom, Poudaril je, da mora veljati za glavno načelo v našem duhovnem ustvarjanju svobodna izmenjava misli na podlagi pridobitev naše ljudske revolucije.

Po tehtnih besedah Borisa Ziherta se je razvila nadrobnejša

razprava o nekaterih v njih naštetih vprašanjih.

Dan republike v Šentvidu

Letošnje desetletje zgodovinskih dogodkov v ojačeno, ko so bili položeni temelji naše nove državne skupnosti, je delovno ljudstvo v Šentvidu praznovalo zelo svečano. Pristave so bile po solah podjetjih in centralna občinska proslava v domu »Svobode«.

Pionirji osnovne šole so pripravili zelo lepo proslavo saj so hkrati slavili pionirski praznik. Na proslavo so povabili stare in zastopnike oblasti, političnih in množičnih organizacij in JLA. Tudi v gimnaziji so pionirji in mladinci priredili svečano proslavo. Izmed delovnih kolektivov je bila prirejena najsvetnejša in tudi vabinsko zelo dobro izvedena proslava v Bombažni tkalnici.

V soboto zvečer pa so ljudje napolnili dvorano Svobode, ki je bila spet tako polna, kakor taktir. Ko je na predvolitvenem zborovanju govorila tovariška Vida Tomšičeva. Sporedne svečane akademije so pripravili pevci in orkester ter mladi harmonikaši Svobode, mladinke Partizana, polni Glasbene šole, mladinski pevski zbor XII. gimnazije, dramski krožek terenske organizacije LMS in recitatorji iz delovnih kolektivov SKIP ter Bombažne tkalnice.

INCIDENTI V PALESTINI

Kairo, 1. dec. (R). Jordanska vlada je poslala danes OZN pritožbo zaradi novih incidentov na meji z Izraelom. Izraelski vojaki naj bi bili streljali na jordansko stran, izraelska letala pa ponovno preletela jordansko ozemlje.

Dullesovo obračunavanje z McCartyjevo politiko groženj in ustrahovanj

Washington, 1. dec. (R). Na sestanku z novinarji je danes državni tajnik za zunanje zadeve Foster Dulles nocoj prečital tudi svoje pismo Mc Carthyju. Dejal je, da se je o njem davi razgovarjal še s predsednikom Eisenhowerjem.

Dulles je v njem poudaril, da se je ameriški tisk na široko razpisal o kritiki, ki ji je Mc Carthy podvrgl ameriško zunanjo poli-

tiko. Državno tajništvo pozdravlja konstruktivno kritiko, toda Mc Carthy je šel predaleč.

Njegov temeljni očitke je v tem, da se ZDA s svojimi zaveznički razgovorjajo na podlagi »parafemiranih« not, namesto da bi nastopile odločno z grožnjami in ustrahovanjem. Trdna namera ameriške vlade, pravi Dulles, pa je, da z drugimi svobodnimi narodi ravna enakopravno ne glede na to, ali so to velike ali majhne, močne ali šibke sile. V ameriškem interesu je ta čas, da podpremo nekatero dežele. To pa nam še ne daje pravice, da jih spravimo pod svojo oblast, jim diktiramo njihovo trgovinsko politiko in ravnajmo z njimi kakor z našimi sateliti. Ameriški zaveznički tudi nečejo biti podrejeni Washingtonu. Za ZDA v vsej njihovi zgodovini dobri prijatelji nikoli niso toliko pomenili kakor danes.

Ce ni popolne skladnosti v nekaterih manj važnih vprašanjih, to še ni razlog, da se je treba odreči prijateljstvu ali da se je treba poslužiti sile, ki da se posebej jasno, da ni taka politika nič ne hasnila.

POTRES V GRČIJI

Atene, 1. dec. (AFP). V pokrajini Agrinion severozahodno od Aten je nastal potres. Porušenih je bilo okrog 400 hiš. Podatkov o številu človeških žrtve še ni. Oblasti so že pričele organizirati pomoč prizadetim krajem.

SING MAN RISPET PROTI

Seul, 1. dec. (R). Južnokorejski zunanji minister je danes novinarjem izjavil, da je južnokorejska vlada z vso odločnostjo proti temu, da bi do korejske politične konference prišlo v New Delhiju. Vlada se bo poslužila vseh sredstev, da bo uveljavila svoje stališče. Medtem je danes tudi neki zastopnik delegacije OZN pri preliminarjih razgovorih v Pan Mun Jomu demantiral vesti, po katerih naj bi bil Arthur Dean že privolil v New Delhi.

Delegacija OZN tudi še ni zaslala dokončnega stališča o sedanjem predlogu, da bi na konferenci sodelovali kot nevtralni udeleženci zastopniki Indije, Burme, Indonezije, Pakistana in SZ. Sporno je predvsem vprašanje sovjetske udeležbe. V angleških diplomatskih krogih v Seulu so za udeležbo SZ kot nevtralne države, Arthur Dean pa kaže, da bo vztrajal pri tem, da je treba SZ priključiti udeležencem nasprotnega tabora.

NARODNEMU HEROJU ŠTEFANU KOVAČU SO V MURSKI SOBOTI ODKRILI SPOMENIK

Na predvečer Dneva republike je bila v Murski Soboti slavnostna akademija. O zgodovinski obitelji, o razvoju ljudske oblasti in o doseženih uspehih je govoril sekretar Okrajnega komiteja ZKS Bela Brglez. Na praznik zjutraj je bila slavnostna seja Ljudskega odbora mestne občine, nato pa

odkritje spomenika narodnemu heroju S. m. Kovaču-Marku. Na prostoru pred spomenikom se je zbralo več tisoč ljudi iz Prekmurja. Prišli pa so tudi delavci in znaneci Stefana Kovača iz drugih krajev. Na tribunah so se zbrali, poleg predstavnikov okrajnih forumov, mali Stefana Kovača, njega žena in sin, ljudska poslanca Franc Kimovec in Vaneč Šiflar, profesorja Janko Liska in Branko Rudolf in drugi.

Inženir Koloman Čigut je ortal sal življenjske pot in revolucionarno delo Stefana Kovača. Član Kluba obmurskih študentov Sadržin je povedal, da je kipar upodobil Stefana Kovača v kmečki obleki zato, ker je zadnje leto hodil od vasi do vasi preoblečen v kmeta in budil narodno zavest med kmečkim ljudstvom.

Spomenik je odkril ljudski poslanec Murske Sobotne kulturno društvo »Stefan Kovač«.

SPLITSKI »JADRAN« V KARLSRUHE

Karlsruhe, 1. dec. (Tanjug). Plovalec splitskega Jadrana so bili nocoj gostje tukajšnjega kluba Neptun. Mestni šupan jim je priredil poseben sprejem in kosilo ter jim čestil ob priliki jugoslovanskega narodnega praznika. Zvečer je bila tekma, v kateri so bili doseženi med drugim tudi naslednji rezultati:
4 x 100 m ženske: Jadran 6:4,8, Neptun 6:7;
100 m hrbtno, ženske: Maicen (J) 1:27,7, Vralih (J) 1:29,9;
4 x 100 m čravlji, ženske: Jadran 5:26,9, Neptun 5:41;
10 x 10 m prosto, moški: Jadran 4:53,5, Neptun 4:53,8.
V ostalih rezultatih so zmagali gostitelji. V waterpolu je zmagal Jadran z rezultatom 13:3.

KULTURNI OBZORNIK

Knjižna zbirka „Kmečke knjige“

Poljudne knjižne družbe pri Slovencih niso novost. Pričenši z Mohorjevo družbo v preteklem stoletju pa vse do danes so se take družbe ustanovile, razhajale in oživljale v novih oblikah. Njih skupni namen je bila neke vrste kulturno-prosvetna dejavnost med najširšimi plastmi našega ljudstva, pri čemer pa so imele seveda svojo vlogo kulturne in ideološke tendence različne vrednosti. Do izraza in uspehov je prihajal predvsem splošni namen, medtem ko se je pri leposlovnih tekstih, ki so jih te družbe izdajale, precej močno uveljavilo mnenje o tako imenovani literaturi za ljudstvo, ali z drugimi besedami, rodila se je neke vrste ljudska povest, ki pa marsikdaj ni bila drugo kot posnetek slabih in slabokrvnih vzorcev sentimentalne pesništvoromantike. Tako idilična »večerna« povest je lahko storila več slabega kot dobrega, s svojo povprečnostjo je samo zavajala nerazviti okus preprostega bralca, poglabljala prepad med »umetnostjo« in »svojim območjem« in razširjenostjo potrejevala, da najširši krog bralcev pomembnejše literature niti ne zahteva, niti ne razume. V pogojih preteklega stoletja, v prvih stadijih slovenske književnosti in pod pritiskom nacionalne ogroženosti, je bilo tako delo razumljivo, anahronistično pa je postalo v našem stoletju. Če te družbe niso imele, niso hotele ali niso znale iti s časom, to je seveda vprašanje zase. Že pred vojno so bili pojavi, ki so težili za prelomom s tradicijo in okostenelostjo, toda do temeljite spremembe je lahko prišlo šele po revoluciji. Šele s preobrazbo temeljev je bilo mogoče drugače usmeriti tudi to panogo kulturno-prosvetne dejavnosti. Po vojni ustanovljena Prešernova knjižnica je v tem oziru mnogo storila in eno izmed tendenc njenih izdaj: odpraviti nevzdržno pojmovanje o dvojnosti kulture oziroma literature, je bilo posebej pozdraviti. Njena nekoliko šibka organizacijska plat (nesolidna mreža poverjenikov, zamude pri izhajanju) pa je bilo marsikdaj vzgledovala pri starejših družbah, ki so to, recimo stehnično stran, dobro obvladale. Novo ustanovljena Prešernova družba ima pogoje, da združi oboje: napredno kulturno usmerjenost svoje predhodnice, Prešernove knjižnice, ter organizacijsko spretnost preteklosti. S tem bo kot naša centralna knjižna družba opravljala pomembno vlogo.

Po tem, nekoliko obširnem uvodu, se bomo ustavili ob letošnji zbirki naše druge popularne družbe, to je zbirke »Kmečke knjige«. Že samo ime nam pove, da je namen te ustanove, posredovati knjigo kmečkemu človeku, in sicer razen leposlovne knjige predvsem strokovno literaturo, ki ima za kmeta praktičen pomen. Poleg številnih publikacij med letom je »Kmečke knjige« pripravila za novoletni dar prikupno zbirko štirih knjig, ki razen običajnega koledarja obsega še izbor iz novel Prežihovega Varanca ter strokovni knjigi »Travnštvo« in »Vremenoslovje«. Zbirka, ki je izšla te dni in bo tako do novega leta lahko v rokah številnih bralcev (zlasti, če upoštevamo nizko ceno), zasluži, da si jo nekoliko pobliže ogledamo.

Koledar »Kmečke knjige«, ki ga je uredil Ignac Koprivec, je, kakor že že navada pri naših koledarjih, razdeljen v tri dele: koledarski, leposlovno-publistični in poljudnoznanstveni. Na uvodnem mestu drugega dela je objavljen govor Edvarda Kardelja ob slovesu od Borisa Kidriča. Slede mu članki, ki se spominjajo naše kulturne preteklosti: dr. Mirko Rupel piše o prvih slovenskih knjigah, Milena Topolovec o Josipu Jurčiču, dr. Lino Legiša o Simonu Gregorčiču, Alfonz Gspan o Srečku Kosovelu, Branimir Kozinc pa je prispeval droben spomin na Ivana Cankarja. Razen tega najdemo v tem delu še potopis »V dežel karibskih Eskimov« ter spominski članek o slovenskem matematiku Juriju Vegli. Vsi sestavki so napisani privlačno in zanimivo ter imajo svoj po-

bodoče poiskati pravo mero in pušiti malo več praznega prostora, če naj ima ta koledarski del za kmeta tudi praktičen pomen. Druga knjiga: »Ljubezna na odoru« prinaša štiri novele iz Vorančeve najboljše knjige »Samorastniki«. Čeprav smo po vojni dobili že celotne »Samorastnike« v množični izdaji, bo tudi ta knjiga dosegla svoj namen. Vprašujemo se le, zakaj ni založba izdala celotne zbirke, namesto izbora, ali sicer Voranca lepo predstavlja. Neponabni Ilki Radmanec, Dihurjev, Hudabivške Mete in njenih samorastnikov bodo nedvomno našli svoje prijatelje tudi med novimi bralci. Preostali dve knjigi sta strokovnega značaja. Knjižico o vremenu sta sestavila naš meteorolog dr. Vital Manohlin in po svojih poljudnih spisih znani pisatelj France Slikan. —

Beograjsko Narodno pozorišče je pred dnevi uprizorilo Shakespearovo delo »Beneški trgovec« v režiji Huga Klajna ter v inescenaciji Mimiira Denića. V glavnih vlogah so nastopili Divna Džoković, Ljubisa Jovanović, Raša Plavčić, Joviša Vojnović, Salko Repak in drugi. Na sliki prizor iz »Beneškega trgovca«

men pri širjenju splošnega obzorja bralcev, katerim so namenjeni. — Med avtorji leposlovnega dela najdemo pet pesnikov in tri prozaiste. Pesmi so objavili Nada Carevska (Vilija), Janez Menart (Nedeljsko popoldne, Pri studencu), Tone Pavček (tri Kmečke pesmi), Jože Smit (Jesenjska, Pomladanska žalostinka, V jutru) in Dušan Mevlja (Če bo žalost). Originalno prozo sta prispevala Drago Vresnik (odlomke iz romana »Dan v oktobru«, ki bo še ta mesec izšel pri isti založbi) ter Gaber (Mrharji), prevedena pa je kratka ertica židovskega pisatelja Scholoma Ascha (Za zdovi). Ta nepreobitni leposlovnih del se skladno prilga celoti. — Poljudnoznanstveni razdelek prinaša zanimivosti iz zgodovine in zemljepisja, sodobnih političnih vprašanj, kmetijskosti itd. — Koledar kot celota je skrbno urejen in prinaša vsakomur nekaj, opremljen je z bogatim slikarskim in slikovnim gradivom, ki je v prvem, koledarskem delu celo nekoliko prenatrpano, tako da oko bolj bega kot privlači. Tukaj bo treba v

Mestnega človeka od vsega vremenoslovja po navadi zanima samo vremenska napoved za naslednji dan, za kmeta pa je od vprašanje odtične važnosti, saj je od vremena v marsičem odvisna njegovo delo in tudi pridelek. Suša, slana, toča, dolgo deževje in ostre zime — vse to ima za kmeta svoj pomen. Pričujoča knjižica z naslovom »Vremenoslovje pripoveduje in podnaslovom »Vremenoslovje za kmečke ljudi« ima namen v razumljivi obliki poučiti kmeta o opazovanju vremena, njegovih pojavih in sprejemah ter mu s tem posredovati dejansko praktične koristi. Od kratke zgodovine vremenoslovja, pravega in »šarovniškega«, nas knjiga prestavlja v današnje čase, razlaga vremenoslovjevo delo, ugotavlja nekatere pomanjkljivosti pri naši ne docela izpopolnjeni vremeno- napovedovalski službi, rešeta vskandanje neznanstveno presojanje vremena, govori o letnih napovedih itd. — Knjižica je za vsakogar zanimiva, kmečki človek pa se bo iz nje lahko marsikaj koristnega naučil, in sicer nekaj, kar bo lahko s pridom uporabljal in na kar se bo lahko bolj zanesel kot na razne stoletne koledarje. Primeren slikovni material in grafikon se stopnjujejo vrednost tega dela.

Potrebna knjiga za naše kmetijstvo je tudi »Travnštvo« ing. Gvidona Fajdiča. Kakor poudarja pisec v uvodu je bila gojitev travnikov pri nas doslej vse premalo smotrna in donos zaradi tega razmeroma nizek. Ker je ta panoga temelj živinoreje, ji je treba posvetiti vso potrebno pozornost. Avtor nas v svojem delu seznanja s sestavo in lastnostmi ruše, različnimi vrstami trav, razpravlja o senuju sena, govori o naravnih in zasejanih travnikih in še o mnogih za kmeta koristnih stvareh. Mislim, da je na pomembnost te knjige treba naše poljedelce posebej opozoriti. Ob koncu tega pregleda lahko ugotovimo, da je »Kmečka knjige« pripravila našim kmetovalcem lepo in tudi koristno zbirko. Namen, da razširi obzorje, utre znanstvenim metodam v poljudni obliki pot na poželje, da približa kmečkemu človeku lepo knjigo — je tukaj v polni meri dosežen in bo tudi v bodoče v vsaki knjigi, ki se bo gibala v začrtanih smernicah te zbirke. —

Makedonska opera v Skoplju je na Dan republike uprizorila prvo operno premiero v letošnji sezoni »Ero z onega sveta« v režiji Josipa Kulundžića iz Beograda.

POPRAVEK

V nedeljski številki se je v kritiki Torkarjeve »Pravljice o smehu« Vasje Predana vrnila neljuba pomota, Stavček v peti vrstici petega odstavka se pravilno glasi: »Bojevniki za smeh so po večini mladi, proti so stari.«

Pri naštevaju naspelih interpretacij vlog sta pomotoma izpadli imeni Ančke Lovarjeve in Maska Furijana.

OBZORNİK številka 6

Kadar govorimo o slovenski knjižni in z njo že vdano resignacijo ugotovljamo, da je naš slovenski človek vsak dan bolj ravnodušen do nje, vselej opravičimo to ravnodušnost a izgovorom, da je knjiga pač predraga. Veliko bolj v zadregi smo, kadar je govora o revijah, ki kljub svoji za čudo nizki ceni, vendarle ne najdejo poti do široke publike, kateri so namenjene. Obzornik, družinski mesečni list, bogato in smotno ilustriran, s pestro in vselej tudi preprosto človeku dojemljivo vsebino, izhaja že nad pol leta, vendar še vedno ne more trditi, da je prodal.

Ogledajmo si njegovo zadnjo, šesto številko. Literarni del prinaša za ključek krajše novele Iva Zornina »Rupertova vrnitev«, nadaljevanje Travno »Bete rože«, kratko razmišljanje »Jusenske misli« Janeza Mohorja ter dve pesmi Antona Vodnika in eno pesem Manka Golarja. Zornanu lahko očitamo, da je nekoliko naiven, Mohorju, da je konvencionalen, moramo pa priznati, da

Predavanje jugoslovanskega glasbenika v Angliji

Profesor Akademije za glasbo v Ljubljani dr. Dragotin Cvetko je dobil povabilo univerz v Edinburghu, Nottinghamu in Londonu, da bi imel nekaj predavanj iz zgodovine jugoslovanske glasbe. Prof. Cvetko se je vabilu odzval in bo v naslednjih dneh predaval o Jakobu Gallusu in njegovem mestu v evropski glasbi, o zgodovinskem razvoju glasbe jugoslovanskih narodov ter o sodobni jugoslovanski glasbeni tvorbi.

sta pesmi Antona Vodnika dobri, da je dobra tudi pesem Manka Golarja, za Travno Belo rožo pa lahko rečemo, da ni le dobra, da je tudi zanimiva. Kvalitetne so tudi v prispevek spadajoče ilustracije Maksima Sedeja. — V rubriki Umetnost in znanost je Slavko Rupel prispeval članek o nastanku, delovanju in pomenu Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, posebno pozornost je posvetil rokopisnemu oddelku. (V zakladnici slovenskega pismenstva). V isti rubriki piše K. D. o pojavu »zvezdnih utrinkov« (Glasniki vsemirja), prav tam najdem tudi nekaj zanimivosti o Iranu (Perziji), Z. L. piše o Snoveh, ki odločajo o naši usodi, K. D. o ptičih neletalcih, Lojze Stankeder pa je v potopisnem stilu napisal nekaj o Pulju in njegovi okolici, o shajališču diplomatov in državnikov; otokih Brionih. Za širok krog bralcev morda najbolj zanimivi so Razgledi. Drobne zanimivosti o tem in onem iz preteklih dob in iz naših dni. Nekateri teh prispevkov so bero kot prave anekdote (Zivali na zatožni klopi), nekaj za dobro voljo in smeh najdemo na zadnji strani. Poleg običajnih, k posameznim člankom spadajočih slik ter že omenjenih ilustracij slikarja Maksima Sedeja pa prinaša ta številka Obzornika tudi nekaj najbolj znanih reprodukcij slovenskega slikarja Božidarja Jaka. Kratka beležka o istem umetniku nam daje vsaj bežen in površen vpogled v njegovo razgibano življenje in plodovito delo.

Obzornik je zanimiva in za ljudi, katerim je namenjen, prepotrebna revija, ki si s svojo nizko ceno mora utreti pot tudi do našega delavca, polizobraženca in kmeta.

RAZPRAVA O OSNUTKU UREDBE O GOSTINSKIH OBRATIH

Ali naj bo vsak gostinski obrat samostojno podjetje

Mnenje upravnega odbora Gostinske zbornice LRS

Upravni odbor Gostinske zbornice LRS je konec prejšnjega tedna podrobno razpravljal o osnutku uredbe o gostinskih obratih in podjetjih. V načelu je pozdravil izdajo take uredbe, ker je nujno potrebna, vendar bo treba osnutek še izpopolniti oziroma popraviti nekatere pomanjkljivosti.

Po mnenju zbornice je v osnutku uredbe preveč poudarjena vloga upravnih organov ljudskih odborov, s čimer se omejuje pravice samoupravljanja gostinskih obratov. Po drugi strani pa osnutek razen v treh primerih ne upošteva posvetovalne vloge gostinskih zbornic. Med drugim določa osnutek, da ljudski odbor predpiše podjetju, na kateri izmed treh načinov naj se oblikuje v obratu sklad zaslužkov (ali na temelju določenega odstotka na cene, ali deloma na tem temelju ali pa tako, kakor je predpisano za ostala podjetja). Po mnenju zbornice mora o tem vsaj sodočiti kolektiv, ki naj v pravih določi način oblikovanja sklada za plače. Načela samoupravljanja kršijo po mnenju zbornice tudi določbe o upravljanju sezonskih gostinskih obratov v dobi izven sezone. Za obrate, ki izven sezone prenehajo poslovati, imenuje po osnutku uredbe občinski ljudski odbor začasno upravo. Zbornica pa predlaga, naj bi začasno upravo imenoval delavski svet

in način kategorizacije predpisala Zvezna gostinska zbornica. Osnutek uredbe postavlja načelo, naj bo vsak gostinski obrat samostojen. Medtem ko je v trgovini dosledna izvedba tega načela nevarna za obstoj manjših trgovskih obratov, ki so danes v sestavi večjih trgovskih podjetij, je v gostinstvu obratno. Najmanjši gostinski obrati, zlasti bifeji, so spričo malenkostne režije in razmeroma velikega prometa po večini visoko aktivni, medtem ko se mnogi veliki gostinski obrati, ki razvijajo kulturno potrebo gostov, zaradi velike režije pogosto bore z težavami. Zato imajo taka velika gostinska podjetja v svoji sestavi tudi manjše gostinske obrate, ki pomagajo velikemu obratu kriti režijo. Po osnutku uredbe pa sme imeti gostinski obrat ali podjetje več poslovnih enot le tedaj, če je med temi enotami poslovna povezanost in če se gostinske usluge vseh enot opravljajo v istem poslovnem sedežu. Ta določba naj bi se zaradi navedenih razlogov spremenila v toliko, da bi gostinski obrat v primeru utemeljene potrebe z odobrenjem ljudskega odbora lahko imel poslovne enote tudi izven svojega poslovnega sedeža. Med važnimi določbami osnutka uredbe so tudi določbe, ki govore o možnosti dajanja manjših gostinskih obratov v upravljanje poslovdji obrata po posebni pogodbi. Ta možnost naj se po mnenju zbornice predvidi za vse sektorje, razen za zasebni sektor. Če gre za gostinski obrat, čigar ustanovitelj so gospodarstve ali družbene organizacije, pa seveda pogodbe o dajanju obrata v upravljanje poslovdji ne more sklepali gospodarstveni svet ljudskega odbora, ki lahko tako pogodbo le odobri. Pri dajanju obratov v upravljanje poslovdji pa naj bi bilo obvezno zaslišanje gostinske zbornice, ki naj bi tudi odločala o tem, kdaj gre v resnici za manjši obrat.

Državno tajništvo za narodno gospodarstvo FLRJ odgovarja na odprto pismo podjetja »Telekomunikacije«

Delavski svet podjetja »Telekomunikacije« iz Ljubljane je objavil pismo, spričo katerega smo se obrnili na tajništvo za narodno gospodarstvo FLRJ, kjer so nam pojasnili, da v pismu navedeni podatki ne drže. Gre predvsem za to, da je morala naša država zaradi že prej sklenjenih pogodb izpolniti neko obveznost do tujine. Bivši odbor za radio pri vladi FLRJ je namreč že leta 1949 sklenil z neko švedsko tvrdko pogodbo o dobavi 150.000 garnitur delov za radioaparate. Od tega smo dobili v letih 1950 in 1951 le manjši del, kakih 100.000 garnitur bi morali še dobiti.

Zato so se pogajanja s švedsko tvrdko nadaljevala in konec leta 1952 je bil dosežen sporazum, po katerem bi švedska tvrdka to po količini znatno zmanjšano pogodbo izpolnila. Hkrati je bilo sklenjeno, da bodo za plačilo teh že prej nastalih obveznosti sredstva zagotovljena iz centralnega deviznega sklada, in sicer za podjetje »Nikola Tesla«.

V začetku leta 1953 je bilo podjetje »Nikola Tesla« zaradi pomanjkanja delov za radioaparate v kritičnem položaju in je prosilo, naj bi mu omogočili nakup le-teh na kredit z garancijo Narodne banke. Po razgovorih med tajništvom za gospodarstvo (oddelek za zunanjo trgovino), Zavodom za gospodarsko planiranje in Narodno banko FLRJ je dobilo podjetje »Nikola Tesla« dovoljenje, da lahko sklene pogodbo za nakup delov za radioaparate z garancijo Narodne banke. Hkrati je Narodna banka določila pogoj, da bi podjetje dobilo denar iz centralnega deviznega sklada, da sama ne bi pozneje prišla v težaven položaj, ker je bilo jasno, da podjetje »Nikola Tesla« ne bo moglo po-

ravnati svojih obveznosti do tujine z lastnimi deviznimi sredstvi. Ves ta primer, proti kateremu protestira podjetje »Telekomunikacije«, torej delno sloni na obveznosti do tujine tvrdke iz l. 1949 in se je v povsem drugačnih pogojih obravnaval v našem gospodarstvu. V začetku leta 1953, ko je bil »Nikola Tesla« odobren kredit, ni bilo podobnih zahtev ne od »Telekomunikacije«, ne od drugih podobnih podjetij. Potemtakem ni moč govoriti o favoriziranju enih in zapostavljanju drugih po organih, ki so odločali o dovoljenju za nabavo deviznih sredstev. Podjetje »Telekomunikacije« je prišlo s takšno zahtevo šele nekaj mesecev pozneje, ko v plačilni bilanci ni več bilo sredstev za takšne nakupe.

Plenum Glavne zadrúžne zveze FLRJ bo v Beogradu v drugi polovici decembra

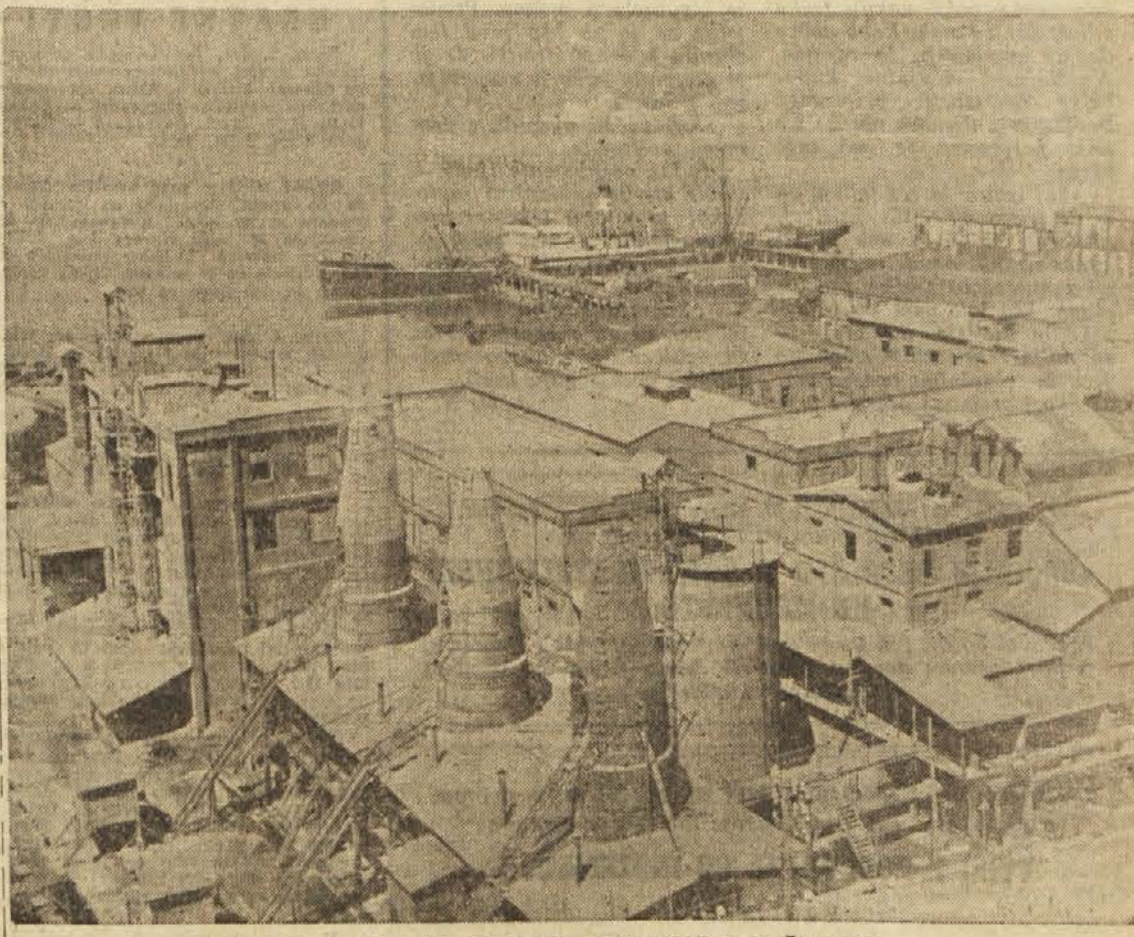
V drugi polovici decembra bo v Beogradu četrti plenum Glavne zadrúžne zveze Jugoslavije. Zveza obvešča, da bodo na tem plenarnem zasедanju zastopniki zadrúžnih organizacij iz vse države proučili nove osnutke uredb o kmetijskih zadrúgah, o zemljarijni in knjigovodstvu gospodarskih organizacij.

Članom in poverjenikom PREŠERNOVE DRUŽBE

Pričeli smo razpošiljati letošnje zbirke knjig Prešernove družbe. Razpošiljanje bomo predvidoma zaključili do 12. decembra. Člani prejmejo knjige tam, kjer so knjige plačali; torej samo pri svojem poverjeniku ali v knjigarni, če so se vpisali v članstvo tam. Zaradi premajhnega zanimanja za boljše vezavo, knjig ne bomo vezali.

Poverjeniki! Razdelite knjige, čim jih prejmete! Člani, ki do 20. decembra ne bi prejeli knjig, naj se zanimajo zanje pri svojih poverjenikih; sporne primere pa javljajte nam. Oni, ki se žele še vpisati v članstvo in prejeti letošnje zbirke knjig, lahko to store pri svojem poverjeniku, ki ima v ta namen nekaj zbirke več, ali v knjigarni ali pa direktno pri nas. V tem primeru morajo plačati 25 dinarjev za odpremo. Vse člane vabimo, da se ob prejemu letošnje zbirke vpišejo v članstvo za prihodnje leto. Ob vpisu lahko vsak plača samo prvi obrok članarine, to je 60 dinarjev, nato pa najdalj v treh mesecih še ostale tri obroke po 60 dinarjev. Pokažite letošnje knjige ter knjižni program za leto 1955 onim, ki še niso člani in jih pridobite, da se vpišejo v članstvo Prešernove družbe. Novi poverjeniki naj javljajo svoje naslove, da jim pošljemo potrebne tiskovine in pooblastilo.

PREŠERNOVA DRUŽBA Ljubljana, Ulica Toneta Tomšiča 9.

Tovarna karbida in cianamida »Dalmacija« pri Šibeniku

DANES IN JUTRI

Biološka sekcija vabi na predavanje v sredo, 2. decembra ob 20. uri v prirodoslovni predavalnici univerze...

KONCERTI

Pianist Peter Wallfisch iz Londona bo v prvem delu koncerta (8. decembra) igral Bach-Lisztov Preludij in Largo...

GLEDALIŠČA

DRAMA - LJUBLJANA Sreda, 2. decembra ob 20: Torkar: »Pravljica o smehu, Abonma red E...«

RINO

KINO »UNION«: Italijanski film »Trubadur«. Brez tednika. Predstavi ob 16 in 18. Zadnja predstava odpade...

RADIO

5.30-7.30 Dobro jutro dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) - vmes ob 5.45-5.55 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska...

Umri so v Ljubljani

Novak Alojzija, hči kovinobrusarja. Pogreb bo v sredo, 2. t. m. ob 18.30 na Žalju...

»SVOBODA«

Sentvid nad Ljubljano Sreda, 2. decembra ob 20: Mannera: »Pogost srček moj.« Veseloligral - Gostaje Obrtniško gledališče...

ROČNE LUTKE

Ročniva ceste 28 Sreda, 2. decembra ob 17: Stemmler: »Čarovni klobuki...«

»ZMAJ«

NAJBOLJŠE BATERIJE SO »ZMAJ« Ljubljana Sreda, 2. decembra ob 20: Mannera: »Pogost srček moj.« Veseloligral - Gostaje Obrtniško gledališče...

MITRA MITROVIĆ

Vojna pota Na velikem vojaškem letališču je še mračno in sama sebi ne verjamem, da bom zdaj takoj sedla v to velikansko prevozno letalo...

V letalu po naglih poslovnih pozdravih kar naprej ubujam spomine. Nobenega mesta nisem zapuščala tako rada kakor Bari. To je sivo, dolgočasno mesto, ne italijansko, ne angleško, ne ameriško...

nasveti - 18.00 Odlomki iz Gounodove opere »Faust« - 18.30 Zunanje-politični feljton - Quo vadis Amerika - 18.45 Stare in nove melodije igra Mojmir Sepe...

MARIBORSKE VESTI

Na podlagi člena 89 Zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin sklicujem XXI. SKUPNO SEJO MESTNEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA MARIBOR...

CELJSKE VESTI

Gibanje prebivalstva v Celju v času od 21. do 28. novembra 1953. Rodilo se je 20 dečkov in 24 deklic. Poročili so se: Hrovat Vinco, trg. pomočnik in Božan Ana, tkalica; Mavrič...

DROBNI OGLASI

DINAME NA VETER izdeluje po naročilu »Osvetljenje«, Beograd, Makimska Gorkog 107. Pošljite znamko za prospekt. PREKLJUČJEM groblj odnos do majorja Božić Matija in mlaičnika Presker Stankota v vlatu št. 915 dne 28. 11. 1953. - Simenc Ivan.

»DALMACIJA«

TOVARNA KARBIDA IN CIJANAMIDA Dugirat pri Splitu proizvajava: CALCIUMKARBID, CIJANAMID (umetno gnojilo), FEROSILICIJ, KISIK in DISOUS PLIN

»RAŠA«

prosiijo vse potrošnike v domovini, da svoje potrebe po premoju v letu 1954 javijo pisмено do 15. decembra 1953 prodajnemu oddelku »RAŠE«, REKA, SUPILOVA 2, specificirano po sortimanih in po količini dobave v posameznih četrtletjih.

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS Stanje 1. decembra ob 7. uri: Vremenski značaj nad kontinentom do ločata področja nizkega zračnega pritiska nad Skandinavijo in Rusijo...

»15. SEPTEMBER«

Tovarna cementa in salonita ANHOVO PRI GORICI (Slov. Primorje) sprejme v službo za takojšnji nastop: 2 strojna inženirja z večletno prakso ter 1 inženirja-kemika z večletno prakso

OBJAVA

Zaradi izvedbe pogodbe, sklenjene na londonski konferenci o nemških dolgovih nasproti inozemstvu, vlada Zvezne republike Nemčije objavlja: Upaniki, stanujoči v FLRJ, naj prijavijo svoje zahtevke, nastale na podlagi vplačil svojih dolžniškaskase fir. deusche Auslandschuldens kot redno dospelajoče dohodeke iz kapitala ali vračil kapitala, ki se nahaja a) na področju nemškega Rajha po stanju dne 31. decembra 1937, izvemših področjih Saara, b) na področju Saara, v Avstriji, Franciji (Alžacija, Lotaringija, - Lorena itd.), Luksemburgu ali na področju Eupena, Malmedy in Moresnet.

»DALMACIJA«

TOVARNA KARBIDA IN CIJANAMIDA Dugirat pri Splitu proizvajava: CALCIUMKARBID, CIJANAMID (umetno gnojilo), FEROSILICIJ, KISIK in DISOUS PLIN

»RAŠA«

prosiijo vse potrošnike v domovini, da svoje potrebe po premoju v letu 1954 javijo pisмено do 15. decembra 1953 prodajnemu oddelku »RAŠE«, REKA, SUPILOVA 2, specificirano po sortimanih in po količini dobave v posameznih četrtletjih.

TVORNIC A UGLJENOGRAFITNIH PROIZVODA DUBROVNIK 2, telefon 455 Proizvajamo: vse vrste krtaiče za elektromotorje in generatorje

Tovarna sulfatne celuloze in natron papirja v Maglaju - LR Bosna in Hercegovina sprejme: gradbenega tehnika z najmanj petletno prakso likvidatorja računov s kvalifikacijo knjigovodje skladiščnika s končano srednjo šolo in dolgoletno prakso v elektroželezarski stroki, in ekonomista s končano sred. šolo in znanjem nemščine

ISTRSKI PREMOGOVNIKI »RAŠA« prosijo vse potrošnike v domovini, da svoje potrebe po premoju v letu 1954 javijo pisмено do 15. decembra 1953 prodajnemu oddelku »RAŠE«, REKA, SUPILOVA 2, specificirano po sortimanih in po količini dobave v posameznih četrtletjih.

Oglašuj te v Ljudski pravici - Borbi! Sama se čudim, da sem vse pohode prenesla še kar dobro, čeprav sem se dokaj pozno naučila čvrsto stopati na pete, trdno, najprej na pete. »Ne poskakuj te tako po žensko,« je godrnjal na nas Milentije, »stopajte čvrsto, enakomerno.« Na nekem pohodu sem kar naprej hodila po njegovih stopinjah. On pa je vendarle previsok za ta seminar. Toda nekaj časa sem vzdržala, dokler nisem ujela ritma. Kako da nisem že prej znala tako hoditi? Aha, na prejšnjih dolgih pohodih, tja do Livna, nisem imela trdnih čevljev. V Livnu sem dobila trdne čevlje in rjavo obleko iz blaga, pripravljene za meniške kute - pa ne vem, kako se to imenuje. Ali smo že preleteli Lebršnik? Mislim, da smo ga že. Saj smo imeli tudi druge naporene pohode, zakaj toliko mislim na Lebršnik. Kaj pa pohod v Četrti ofenzivi od Ibara čez Prenj do Boračkoga jezera! Dvanajst ur ponoči, ne da bi se le enkrat ustavili. Bili smo na repu kolone Vrhovnega štába in kakor na vsakem, je tudi na tem repu najteže hoditi. Rep mora zmeraj prispeti na cilj, pa naj hodi čelo še tako počasi. In vendar smo godrnjali na tiste na čelu. Najbrž tam kdo jaha, seveda, na konju pa je lahko... Temu našemu tovrnemu moramo vsak hip prevezovati tovore in podproge. Menda smo v Ibaru. Po podrobnem pregledu torb in torbic smo nevezče prevezali podproge in torbice. Tako smo v pohodu nekoliko zaostali. Naši skupini političnih delavcev so med pohodom zaupali ujetega nemškega polkovnika Steckerja, ki smo ga čuvali kot redko zverino, za katero bomo lahko dobili v zameno vsaj nekaj naših tovarišev iz taborišča. Nemški polkovnik seveda ne zna srbski in mi uživamo, da mu pokažemo, kako dolgo pot lahko prehodimo v eni noči, in sicer zelo radostno, ko da smo na športni tekmi. Kar naj pripoveduje doma, ko se bo vrnil. Glavno je, da prepevamo, čeprav ta all oni vpleta med pesmi tudi psovke. Tudi Nemeč hodi po petah, jaz udarjam z njimi še krepkeje, čeprav mojih petah ne vidi. Zjutraj smo zvedeli, da je hodil na čelu kolone tovariš Tito, peš.

VAŽNI NASLOVI
V LJUBLJANI

Uredništvo »Ljudske pravice«
Borbe, nočni urednik ima
telefonsko št. 23-261

Reševalna postaja, Zaloška 23,
tel. 22-444

Porodnišnica, Slajmerjeva 3,
tel. 20-215

Otroška klinika, Ulica Stare
pravde 4, tel. 20-975

Dežurna lekarna, Prešernov trg
št. 5, tel. 20-115

Zavod za socialno zavarovanje,
Miklošičeva 20, tel. 23-081-083

Zdravstvena dežurna služba,
Miklošičeva 20, tel. 23-081

DOZ, Miklošičeva 19, tel. 21-776

Notranja uprava, Prešernova
ul., tel. 21-100 in 21-200

Gasilska milica, Krekov trg,
tel. 23-555

Dežurni tajništva za notranje
zadeve Ljubljana-mesto, tele-
foni 21-100, 21-200, 21-600, 21-700

Dežurni za prometne nesreče,
tel. 20-663

Putnik, Titova 21, tel. 20-472

Elektrarna, Magistrat, tel. 22-121

Plinarna, Resljeva 20, tel. 20-555

Vodovod, Krekov trg 10,
tel. 20-554

Železniška postaja, Trg OF,
tel. 20-763

Avtobusna postaja, Masaryko-
va, tel. 23-085

Jug. aerotransport JAT, Mi-
klošičeva 12, tel. 20-845

Hotel »Unions«, Miklošičeva 1,
tel. 20-570

Mestni avtotaksi, Slomškova 6,
tel. 21-576

Kurivo, Masarykova cesta 15,
tel. 20-570

Veleblagovnica NA-MA, Ljub-
ljana:

uprava - sekretariat, 22-563

komercialni oddelek, 22-571

računovodstvo, 23-659

centralno skladišče, 22-550

poslov. pri »Posti«, 21-066

posl. pri »Tromostovju«, 22-551

poslov. »Pohištvu«, 20-496

Trg. podjetje »Usnje«, Ljubljana,
Wolfova 1/11:

direktor, 20-042

komerc. 22-364

Grosistični oddelek za usnje,
Trubarjeva 41, 22-281

Detajlna poslovalnica za usnje
»Usnje«, Trubarjeva 41, tel.
22-281

Detajlna poslovalnica za usnje
»Koža«, Trubarjeva 16, 23-058

Grosistični oddelek za obu-
tev, Gradišče 10, 20-517

Trg. podjetje »Volina«, Ljub-
ljana, tel. 22-562

Prodajalna »Volina«, Ljublja-
na, Nazorjeva 9, tel. 20-663

Prodajalna »Korotan«, Ljub-
ljana, Celovška 71, tel. 22-683

Slovenija - Impex, trg. agen-
tura za izvoz in uvoz -

Beethovnova 14/I, tel. 23-915

Galanterija, trg. grosistično-
podjetje, Ljubljana:

direktor, 23-373

komercialna, 23-271

skladišče, 23-275

računovodstvo, 23-276

Trg. podjetje »Izbira«, Ljublja-
na, Wolfova 1/11:

uprava, direktor, 23-521

komercialni odd., 20-235

skladišče Mestni trg 21, 21-195

poslovalnice: »Perilo«, Miklo-
šičeva 12, 20-122 - »Manona«,

Prešernov trg 3, 21-573 -

»Modas«, Nazorjeva 5, 20-255

- »Okrasa«, Copova 54, 21-149

- »Vrvarna«, Trubarjeva 31,
tel. 20-441

Agrotehnika - export-import,
Ljubljana, tel. 20-143

direktor, 21-446

oddelek za uvoz in prodajo,
21-778, 20-347

oddelek za les, 21-053, 23-048,

20-377

oddelek za živino, 20-303

oddelek za tehnično službo,
20-143 (int. 19)

oddelek za posredovanje in
kmetijske pridelke, 21-820

odd. za servisno službo, 21-305

trgovina, Gosposvetska c. 3,
tel. 21-659

Mestno prevozna podjetje
»Mepro«:

uprava - mehanične delav-
nice, karoserijska delavnica,
tapetniška delavnica, ličarska
delavnica, vulkanizerska de-
lavnica - tel. 21-392

Prometna pisarna - Prevozi,
garaže - tel. 20-623

Spedicijska - Ljubljana, podjetje
za tuzemske in mednarodne
transporte, uprava Titova 33,
tel. 21-392

direktor, tel. 20-851

kosovna odprava, Metelkova
št. 4, tel. 21-719

avtodisponenca, tel. 21-690

avtogaraža, Središka 1, 23-290

Ves svet
pozna
ta znak

- »CARBORUNDUM« brusilni kamni
- »CARBORUNDUM« topilni lonci
- »CARBOFLEX« plošče
za rezanje kovin in kamenja

GLAVNO ZASTOPSTVO ZA FLRJ

»MERKUR«

ZAGREB, Martičeva 14

BEOGRAD, Ulica 7. jula 44

tel. 39-751 do 54

tel. 22-192 in 26-648

2488

OBVEŠČAMO VSE,

DA SMO S SKLEPOM DELAV-

SKEGA SVETA SPREMENILI

DOSEDANJI NASLOV NAŠE

TOVARNE »VLADIMIR BAKARIČ«

V NOVI NASLOV

tvornica Diesel
motora

BREGANA

BRZOJAV. KRATICA:

DIESEL BREGANA

TELEFON:

83-302, 83-303

Tovarna baterij »ZMAJ« LJUBLJANA

Šmartinska cesta 28

opozarja trgovska podjetja, da je v prihodnjem letu zaradi velikih naročil iz ino-
zemstva kljub maksimalnemu povečanju proizvodnje prost samo omejen del kapa-
citate ter obvešča trgovsko mrežo, da bo

sklepanje pogodb za leto 1954 od 1.—30. decembra 1953

NAŠI GLAVNI ARTIKLI SO:

	Cena za 1 komad		
	navadna	extra	export
Ploščata baterija BD 4,5 V	48.—	55.—	59.—
Okrogla baterija BC 3 V	—	21.—	29.—
Amerikanka EJ 1,5 V	37.—	50.—	54.—
Mala amerikanka EE 1,5 V	—	33.—	33.—
Suhi element ELL 1,5 V	170.—	—	—
Suhi okrogli element EM 1,5 V	—	375.—	375.—
Nalivajoči element ELF 1,5 V	245.—	—	—
Anodna baterija 60 V	710.—	—	—
Anodna baterija 90 V	1029.—	1298.—	1298.—
Anodna baterija 120 V	1372.—	1652.—	1652.—
Anodna baterija 150 V	1700.—	2065.—	2065.—
Anodna baterija 90 + 1,5 V	—	—	—
Zarnice 3,5 V 0,1 A	—	cca 50.—	—
Zarnice 2,5 V 0,1 A	—	cca 50.—	—

Cene veljajo fco embalaža fco železniška postaja kupca. Naznačene cene so
dnevne, v prihodnjem letu bodo pa po vsej verjetnosti znižane.

Podpisnikom pogodb priznamo 1% popusta, a grosistom poleg tega še 2 do
3% rabata.

Pripominjamo, da so vsi naši izdelki izdelani iz najboljših uvoženih surovin
ter da po svojih elektrotehniških lastnostih prekašajo mednarodne V. D. predpise.

Sklepanje pogodb se vrši v tovarni ali pa pismenim putem.

Mariborska livarna in tvornica kovinskih izdelkov

MARIBOR — Heroja Jevtiča 21

Obveščamo vse cenjene kupce, ki so dostavili svoje specifikacije materiala
za leto 1954, da SKLEPAMO KUPO-PRODAJNE POGODBE do 12. dec. 1953
in sicer za naslednje proizvode:

VLEČENE MEDENINASTE PALICE Ms 58, ODLITKE BARVASTIH KOVIN,
VODOVODNE IN SANITARNE ARMATURE, GRADBENO OKOVJE, KOPAL-
NE PEČI IN SPIRALNE ZAŠČITNE CEVI

Oglasi v Ljudski pravici - Borbi imajo uspeh

Zatemnitev v GRETLEYJU

Roman o nacističnem
vohunstvu v Angliji
med drugo svetovno
vojno,

ILUSTRAL SARAHADIN HODŽIĆ

»Stanujem v ulici Raglan št. 15,« sem rekel tedaj.
»Toda, ali ni to...«
»Da, v tej ulici je stanoval Olney. Ali se spominjate, da
sva se tam seznanila?«
»Da, spominjam se. Tisto noč, ko je umrl.«
»Tisto noč, ko so ga ubili,« sem dejal počasi. »Da, Olneyja
so ubili, kakor sem prepričan, da so tudi Sheelo nocoj ubili.
Kakor vidim, tu pri vas v Gretleyju ljudje kaj lahko izginjajo.
Kaj pa vi mislite o tem?«
Na to vprašanje ni odgovorila, le svoj avtomobilček je v
tišini mirno šofirala. Videti je bilo, da ne želi več govoriti z menoj.
Molčala sva. Drselja sva skozi mrak ko da si nimava več kaj
povedati. Toda najin molk se ni mogel nadaljevati.
»V Gretleyju je vse mirno,« sem začel, »niti miška nikjer
ne teka. Ničesar, razen ubojev, razen izdajalstva o prodaji tega
bednega sveta.«
»Če mi ne veste povedati nič stvarnejšega, vas prosim, da
molčite.«
»Oprostite, gospa, toda to je zelo stvarno. Vse to se tu dogaja.«
»Morda. Toda način, kako ste to povedali, ni bil stvaren.
Človek bi dejal, da govorite nekam zviška in da se delate
važnega. Celo ob tem nočnem času!«
»Dobro, ne bom več govoril zviška, ne bom se več delal
važnega,« sem dejal mračno. Vsaj upal sem, da sem bil videti

mračen, ne pa samo vznemirjen. »Vi pa lahko začnete zavirati,
ker mislim, da bova kmalu na cilju.«

Zavrta je.

»Tako! Prosim vas, nikar se ne jezite. Imela sem zelo ne-
prijeten dan in name zelo mučno vpliva, če se kdo jezi.«

»Mehak bom ko svila. Rad bi govoril z vašim svakom Ot-
tonom Bauernsternom.«

Naj je bila še tako utrujena, ob teh besedah se je iznenada
zdrznila in začela govoriti zelo živahno.

»Ne razumem. Čemu bi radi govorili z Ottonom? Sicer pa
je izginil.«

»Tako so rekli tudi meni,« sem dejal. »Domnevam pa, da
se mudi v vaši hiši. Tista Avstrijka v vaši službi se je izdala.«

»Ona vam je povedala!«

»Ne, ni,« sem dejal. »Toda iz njene razburjenosti ob prihodu
obiskovalcev lahko človek sklepa, da jo nekaj ali nekdo vzne-
mirja. In to ni bilo težko spraviti v zvezo z vašim svakom.«

»Menda z zadovoljstvom vohunite za ljudmi?« je ogorčeno
vprašala.

»Ne govoriva o tem,« sem dejal. »Kaj mi je v zadovoljstvo,
ni važno, ker ne sodi v to zadevo. Rad pa bi govoril z Ottonom
Bauernsternom.«

»Torej,« je rekla kljubovalno, »ste nekakšen policaj, jelite?
Nova angleška izdaja Gestapa...«

»Da. Starce in otroke zapiram v kleti in izbijam dušo iz njih.
Izvolite nadaljevati.«

»Če je tako,« je rekla, »pa morate tukajšnji policiji, ki so
ji patrioti, kakršen je polkovnik Tarlington rekli, naj preganja
uboga Ottona, sporočiti, da se skriva v moji hiši. Potem ga
lahko zaprete v najbližjo celico in govorite z njim cele ure, ker
vam ne bo mogel pobegniti.«

Prižadeval sem si ostati hladnokrven, čeprav to ni bilo lahko.
Ta ženska je imela moč, da me je vznemirjala, in imela jo je
od prvega trenutka kakor nobena ženska vsa leta.

»Tukajšnji policiji sem to že povedal,« sem rekel mirno.
»Vsekakor sem povedal policijskemu nadzorniku Hampu, ki ga
lahko, mimogrede rečeno, štejete med svoje prijatelje. Bilo mu
je neprijetno, ko sem mu to rekel, ker je mislil, da bo moral
torej nekaj ukreniti, jaz pa sem mu odgovoril, da je to moja
stvar in mi je ljube, da ostane Otto Bauernstern tam, kjer je.«

»Zakaj ste mu to rekli?« je vprašala ne več s porogljivim
glasom.

»Zato, ker bi rad govoril z njim v vaši hiši, kakor sem že
omenil. In ljubo mi bo, če boste poskrbeli, da se čimprej sestam-
neva. Denimo — jutri popoldne.«

Za hip se je zamislila.

»Tudi jaz bi bila rada navzoča,« je dejala naposled. »Otto
je zelo živčen. To vam je tip neuravnovešenega človeka in vse
to preganjanje in skrivanje mu ni pomagalo, da bi si opomogel.
Velja torej, ob štirih!«

»Ob štirih,« sem ponovil. »Samo eno prijateljsko skodelico
čaja v soboto popoldne. Mislim, da bo jutri veliki dan. Zdej pa
moram hitro delati,« sem rekel bolj sebi kakor njej, »sicer bi se
utegnila temu ali onemu najinemu znanцу pripetiti huda nesreča.
Dve nesreči sta se že pripetili, dvema pa običajno sledi še
tretja. Hvala vam, da ste me vzeli s seboj, doktorica Bauern-
sternova... Margaret Ann,« sem pripomnil.

Tedaj pa me je iznenadila. Ni ugovarjala, da sem jo namesto
s priimkom nazval zaupljiveje, pristrčneje po imenu. Odgovorila
je preprosto, brez slehernega posebnega izraza na obrazu: »Na-
vadno me kličejo Margareta.«